Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 72 (17195) | 1986 оной мартын 26, среда | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

РЕПОРТАЖ

ЭБТЭЙ ЭЕТЭЙ КОЛЛЕКТИВТЭ

— Үнгэрэгшэ жэлдэ манай фермын һаалишад ехэ амжалтатайгаар хүдэлөө. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2591 килограмм һүн һаагдаа. Тиихэдэ түрүү һаалишад, залуу коммунист Цырен-Ханда Гончикова, коммунис ажалай ударник Гармажап Жимбеева хоёрнай тус тустаа үнеэн бүриһөө 3029 ба 3006 килограмм һү һааһан байна,— гээд фермые даагша Татьяна Дондокова хэлэбэ. Тиигэхэ зуураа ханада үлгөөтэй шэнэхэн самбарта дүтэлэн ошоод, тэрээн дээрэ хадаатай байһан саарһануудые харан,— һүүлэй үдэрнүүдтэ сүүдхэдээ 920 гаран килограмм һүн һаагдана. Тиин үнеэн бүриһөө 10,7 килограмм һү һааһан болонобди,— гэжэ тодорхойлбо.

— Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал, энэнь холо ехэ болоно. Үсэгэлдэр 763 килограмм һүн эндэһээ тоһоной заводто эльгээгдээ. Тэрэнь уржадэрэйхиһөө 50 гаран килограммаар дээшээ. Жэлэй эхинһээ тушаагдаһан һүниинь гансал нэгэдэхи сортодо абтаа,— гэжэ районой агропромышленна нэгэдэлэй ахамад зоотехник Данзан Дариев фермые даагшын хөөрөөе үргэлжэлүүлбэ.

Бидэнэй иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтар үдэшын һаалга эхилбэ. Энэ фермэ хамтадаа 124 үнеэтэй юм. Мүнөө тэдэнэй 87-ниинь һаагдана.

Һаагдаһан һү тушаан абадаг таһалга соохи тусхай самбар дээрэ һаалишадай үдэр бүриин ажалай дүн харуулагдана.

Фермын үнинэй һаалишан, үнгэрэгшэ жэлэй ажалай дүнгөөр гурбан мянгатанай зэргэдэ оролсоһон Гармажап Базаровна Жимбееватай уулзажа, ажал хэрэгээрнь һонирхон хөөрэлдэхэ ушар болобо.

— Эдэ үдэрнүүдтэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр һүн һаагдажа байна. Мүнөөдэршье, үсэгэлдэршье һайнаар хүдэлэгдөө гээшэ. Үнеэн бүриһөө 11 килограмм һүн һаагдаба. Энэмнай нёдондонойхидо орходоо, 3,5 килограммаар ехэ болоно,— гэжэ Г. Жимбеева хэлэбэ.

— Яагаад иимэ һайн амжалта туйлагдаба гээшэб? — гэһэн асуудал табигдаба.

— Малаймнай үүлтэр гэнтэ һайжаршоо гэжэ хэлэлтэй бэшэ. Тэрэл харууһалжа ябадаг үнеэдээ һаанабди. Ажалаймнай эмхидхэл һайжараа. Тэжээл элбэг болоо. Тэрэнээ һайнаар буйлуулаад, малдаа үгэнэбди. Коллективэй журамай һайжархада, ажалай бүтээсэ дээшэлнэ, абаһан продукциин шанаршье һайжарна хэбэртэй, — гэжэ энэ һаалишан тодорхойлно.

— Манай фермэдэ хамтын подрядай нэбтэрүүлэгдэжэ эхилһэнһээ хойшо хүдэлмэридөө эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг болоогдоо юм бэзэ. Һайнаар буйлуулагдаһан тэжээл, малаа заагдаһан сагтань эдеэлүүлгэ, һаалга хадаа сагаан эдеэ элбэгээр абаха арга олгонол даа, — гэжэ һаалишан Е. Покацкая хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Өөрынгөө хүдэлмэри тухай тобшо тэдыгээр тэрэ хэлээ. Фермынгээ коллективэй гэшүүдэй түрэл партиингаа XXVII съездые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсон хүдэлхэ зуураа, һү һаалгаар хоёр һарын түсэбтэ даабарииень февралиин 25 болотор дүүргэхэ аргатай байһанаа найдуулан мэдүүлбэ.

Энэ хэрэгтэ фермэ дээрэ байгуулагдаһан партийно-комсомолой бүлэгэй гэшүүдэй оруулһан хубита тон ехэ. Имагтал тэдэнэй хүсөөр социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэ. Тэрэнэй ябаса болон үрэ дүн саг дарыдаа харуулагдажа, олондо мэдээсэгдэжэ байдаг шуу. Ушарһан дутуу дунданууд комсомолшууд болон коммунистнуудай хабаадалгатайгаар усадхагдана. Гадна ажалай журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Тус бүлэгэй хүдэлмэрииие гурбан жэлэй саада тээ нютагай дунда һургуули дүүргэһэн коммунист Цырен-Ханда Гончикова залуугай ошотойгоор хүтэлбэрилнэ.

Бүлэгэй бүридэлдэ коммунистнууд үхэршэн Аюша Гончиков, урдань тугалшанаар хүдэлдэг байһанаа мүнөө эхынгээ пенсидэ гарахада орондонь һаалишан болоһон Елизавета Санжижапова, комсомолой гэшүүд эгэшэ дүү Альфия ба Анфиса Мухомедзянованууд оролсоно.

Альфия Анфиса хоёр баһал һаял дунда һургуули дүүргэһэн басагад. Һайн дураараа һаалишан боложо, залуушуулай түрүү манлайда ябана.

Мүнөө Үдын совхозой Баян-Голой фермын комсомол-залуушуулай коллектив түрэл һургуулитаяа нягта холбоо тогтоонхой.

Нютагайнь дунда һургуулиин һурагшад тусгаар зохёогдоһон графигай ёһоор фермын хүдэлмэритэй танилсахаяа ерэдэг, ажаллаадшье туршадаг юм. Тэдэнэй дундаһаа илангаяа Елена Шлыкова, Эржена Базарова гэгшэдые һаалишад халуунаар магтан дурдана. Магад эдэнэр дунда һургуулияа дүүргээд байхадаа, һаалишанаар хүдэлхэеэ эндэ ерэнэ аалам?!

— Манай фермын гарай хүсөөр хэгдэдэг бүхы шахуу хүндэ хүдэлмэри оньһон техникээр бүтээгдэдэг болоо. Малаймнай байра соо яһала дулаан. Хэдэн жэлэй урда тээ эндэмнай үбэлэй үедэ уурал бааяма хүйтэн байгша бэлэй. Тиихэдэ одоол гайтайхан агша һэн даа. Мүнөө тэрэ байдал мартагдаа шахуу. Сэбэр халаад үмдэнхэй хүдэлхэдэ ямар хүнгэн гээшэб! — гэжэ хорёод жэлэй туршада эндэ ажалладаг Гармажап Жимбеева омогорхон хөөрэхэ юм.

Фермын залуушуул шадабарияа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулна. Залуу һаалишан Цырен-Ханда Гончикова Буряадай хүдөө ажахын институтда заочноор һуража байнхай. Фермын ветфельдшер Валентина Мардаева хүдөө ажахын институтда, һаалишан Альфинур Зайнутдинова Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумдэ мүн заочноор амжалтатай һурана.

Тус фермэдэ хүдэлхэеэ ерэдэг Үдын дунда һургуулиин 13 басагадай нэгэ заримааниинь хожом хожомой һаалишад боложо магад. Тиигээ хадаа эгэшэ нүхэдэйнгөө һайн һайхан жэшээе даган, баһал хүдөө ажахын үйлэдбэриин эрхим бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэд болоод ябахал байха.

Баян-Голой фермын түрүү коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ районой һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оло дахин шалгарһан, нэгэдэхи һуури эзэлһэншье байха. Тэрэнэй түлөө КПСС-эй Хориин райкомой, арадай депутадуудай Хориин районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хэдэн дахин хүртэһэн солотой.

Мүнөө эндэхи һаалишад урда туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, энэ жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2700 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын, гурбан мянгатан солотониие арбан хоёрдохи табан жэлэй туршада бүри олон болгохын түлөө эрид шууд, эдэбхи үүсхэлтэйгээр тэмсэжэ байна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

РСФСР-эй габьяата барилгашан В. Ц. Санданов нилээд олон залуушуулые мэргэжэлдээ һургаа юм. Мүнөө «Улан-Үдэтрансстрой» трестынгээ 834-дэхи поездын дотоодын хүдэлмэри ябуулдаг 3-дахи участогай генеральна бригадираар томилогдоходоо, бүри олон залуу хүдэлмэрилэгшэдые ажалда дүршүүлхэ уялгатай болоо бшуу.

В. Ц. Сандановай олон жэлдэ хүтэлбэрилжэ ябаһан бригадын бүридэлдэ 14 хүн ородог. Эдэнэр мүнөө Таловкын түмэр бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэдтэ байрын гэр бодхоожо байнхай. Түрүү барилгашадай тоодо П. Г. Кольман, И. К. Потеев, Б-Д. Д. Санданов, бусад оролсоно. 1985 оной сентябрь һарада бригадын коллектив съездын үдэрнүүдтэ абаһан уялга, даабаринуудаа сум дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Ц. Ц. Цыренжапов, И. К. Потеев, П. Г. Кольман, Б. Ш. Балданов, С. Я. Семенов, Д. Ж. Долгоржапов гэгшэд.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Компартиин XVII съезд мартын 24-дэ эндэ нээгдэбэ. Аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай, түрүү үзэлтэй хүдэлөөнүүдэй ба эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи КПК-гай түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев түрүүтэй КПСС-эй делегаци гадаадын айлшадай дунда бни.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак партиин XVII съездэ КПЧ-гэй Центральна Комитедэй Политическэ элидхэл хэбэ. Туйлагдаһан үрэ дүнгүүдые тон харюусалгатайгаар, үнэн зүбөөр зүбшэн хэлсэхэ, гэхэтэй хамта ушаржа байгаа дутуу дундануудые коммунис залан сэхээр, эрид шууд элишэлхэ гээшэ съездын гол зорилго болоно гэжэ тэмдэглээ. Саашанхи табан жэлэй туршада, мүн энэ зуун жэлэй һүүл болотор общественые хүгжөөлгын, партиин ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые съезд тодорхойлхо ёһотой.

Түүхэтэ удха шанартай үйлэ хэрэг боложо, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай тэмсэлдэ элитэ ехэ һуури эзэлхэ ёһотой КПСС-эй XXVII съездын дүнгүүд манай хүдэлмэридэ ашаг үрэ ехэтэйгээр нүлөөлбэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Түүхэтэ уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ, байһанаа КПСС мүнөө үе сагай үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ залан сэхэ, зохёохы ёһоной, шэнэ хандасаараа элирхэйлэн харуулба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой хэһэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл олониитын дунда ехэ һонирхол үүсхэһэн байгаа. Энэ документын ленинскэ һүлдэ ёһон, тэрээн соохи тобшололнууд, мүн съездын бусад документнүүд КПЧ-дэ, ЧССР-эй арадта асари ехэ үүргэ нүлөө үзүүлһэн, зориг бадаруулһан байха юм. Совет коммунистнуудай хуралдаанай дүнгүүдые бидэ бүримүһэн дэмжэнэбди гэжэ Г. Гусак мэдүүлээ.

Мүнөөнэй уласхоорондын политикада хоорондоо харша хоёр шэглэл, дайн эб найрамдалай асуудалнуудта хоёр ондоо хандаса зүришэжэ байна гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ. Империализмын эзэрхэг түримхэй политикын гэмээр уласхоорондын байдал орёо түгшүүрилтэй байһаар, тэрэ бүхы хүн түрэлтэнэй ажамидаралда аюул тохёолдуулна. Шахардуу шанга байдалые һуларуулха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар шэглүүлэгдэһэн СССР-эй, бусад социалис оронуудай эб найрамдалта залан сэхэ политика энэ эзэрхэг түримхэй хараа шэглэлдэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй байна. Ядерна, химическэ ба бусад түхэлэй буу зэбсэгүүдһээ дэлхэйе аршалан абарха гээшэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоһон эб найрамдалта программын гол зорилго болоно. Энэнь энэрхы һайхан, бэелүүлэгдэмэ программа юм. Эгээл тиимэһээ түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн тэрэниие халуунаар дэмжэбэ бшуу.

Съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһан үргэн ехэ түсэбүүдые бэелүүлгын гол үндэһэ һуури табиһан партиие саашадань нягтаар жагсаахын түлөө бидэ, коммунистнууд тэмсэнэбди. Энэ хадаа общество дотор КПЧ-гэй бэелүүлхэ түрүү үүргэ болоно гэжэ тоолонобди. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, империализмда эсэргүү хүсэнүүдэй үргэн ехэ фронтын хубинь болохо ЧССР-эй совет коммунистнуудтай, совет арадтай аха дүүгэй эбдэршэгүй харилсаа холбоо тогтоожо, ехэ түсэбүүдые зоримгойгоор бэелүүлжэ байһандань, Чехословакиин коммунистнууд омогорхохо ёһоороол омогорхоно.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРБАН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН МЕДИЦИНСКЭ 31-дэхи ОКРУГОЙ ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДХЭЛЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

«Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха тухай» Буряадай АССР-эй Хуулиин 23, 24, 26 болон 57-дохи статьянуудай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Медицинскэ 31-дэхи округой һунгуулиин окружной комиссие ниитын эмхинүүдэй болон ажалша коллективүүдэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бүридхэхэ гэбэл:

Һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ — **Ербактанов** Александр Батуевич, ахамад врач — түргэн туһаламжын городской больницын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо — **Филиппов** Петр Ефимович, слесарь-сантехник — «Востоксибсантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин секретарь — **Третьякова** Зинаида Ивановна, багша — дүлии хүүгэдэй областьнууд хоорондын интернат һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин гэшүүд:

Гурьева Наталья Александровна, лаборантка — түргэн туһаламжын городской больницын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Елбаскин Николай Андреевич, бригадир — Улаан-Үдын интернат байшангай хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Игумнов Михаил Иванович, слесарь-сантехник — «Востоксибсантехмонтаж» трестын Буряадай барилгын управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Литвиненко Зоя Николаевна, отделениие даагша — түргэн туһаламжын городской больницын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Ульзутуев Николай Чанзанович, ахалагша инженер — «Востоксибсантехмонтаж» трестын Буряадай управлениин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Хажинова Надежда Виликтовна, хүмүүжүүлэгшэ — дүлии хүүгэдэй областьнууд хоорондын интернат һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Чехлова Надежда Алексеевна, инженер — «Востоксибсантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй болон алба хаагшадай коллективһээ.

Шонькина Нелли Иннокентьевна, хүмүүжүүлэгшэ — хүүгэдэй «Земляничка» гэжэ 97-дохи саадай хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. БАДИЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. БЕРЕЩИНОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1986 оной мартын 24.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРБАН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН НОВОУОЯНСКА 145-дахи ОКРУГОЙ ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИИН БҮРИДХЭЛЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

«Буряадай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха тухай» Буряадай АССР-эй Хуулиин, 23, 24, 26-дахи болон 57-дохи статьянуудай үндэһөөр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум иигэжэ **тогтооно:**

Буряадай АССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Новоуоянска 145-дахи округой һунгуулиин окружной комиссие ниитын эмхинүүдэй болон ажалша коллективүүдэй удаадахи түлөөлэгшэдһөө бүридхэхэ гэбэл:

Һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшэ — **Денисов** Андрей Павлович, жолоошон — «Мостострой № 9» трестын хүүргэ барилгын 53-дахи отрядай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин түрүүлэгшын орлогшо — **Данилова** Галина Петровна, медицинскэ сестра — түмэр замай Новоуоянска больницын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин секретарь — **Федин** Евгений Васильевич, партийна организациин секретарь — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 161-дэхи колонныи хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Һунгуулиин окружной комиссиин гэшүүд:

Брянский Григорий Васильевич, хабсаргагша — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Брянская Ольга Викторовна, оедолшон — Новый Уоян поселогой ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангай коллективһээ.

Вагнер Юрий Гарьевич, слесарь — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын заһабарилгын-механическа түбэй мастерской хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Ивановская Надежда Александровна, хүдэлмэришэн — «ЗапБАМстроймеханизация» трестын заһабарилгын-механическа түбэй мастерской хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Исланова Лягя Агатовна, хүүгэдэй сад-яслиие даагша — «Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективһээ.

Матвеева Любовь Савельевна, секретарь-машинисткэ — арадай депутадуудай Новоуоянска поселково Соведэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Сластная Ольга Ивановна, багша — Новоуоянска дунда һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Татарников Владимир Иванович, багша — Новоуоянска дунда һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. БАДИЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь А. БЕРЕЩИНОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1986 оной мартын 24.

ШАГНАЛ

Олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй ахамад инженер Вениамин Львович **Орликовые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

* * *

Олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахамад технологой орлогшо Николай Захарович **Леоновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ОНСО АНХАРАЛ ХАНДУУЛХА

— Хэнэйшье мэдэхээр ажал хүдэлмэри гээшэ хэнэй, ямараар, яажа хүдэлһэнһөө дулдыдадаг гээшэ. Жэшээнь, хүдэлмэришэд адли эрхэ байдалда хүдэлһэн аад, ондо ондоо амжалта түйлэдэг, дүн харуулдаг ха юм. Юундэ иигэжэ гээшэб? Би туглануудые хэрүүлһэндэгби. Энэмнай харюусалга ехэтэй хүдэлмэри гээд малшан хүн һайн ойлгодог. Туглануудай гээшэмнай — ерээдүйн ажахын малые олошоруулха һаамжай үнэхэ болоно ха юм. Зүгөөр элбэг тэжээл дээрэшье байһан малай бэлэй хайһые хиидэ алдаа һаа, тэдэнэр түргэн сэг соо мүүдадаг гээшэ. Залуу малаа бэлшээридэ гаргахынгаа урда тээ газаамнай сагай улар-а ямар бэ гэжэ һанаанда хадуужа абадаг гуримтай болонхойб. Сэхэеэ хэлэхэдэ, ямар хүнэй даабариин һаргаг дүүргэдэг байһаниинь сэгнэжэ эзэгтэйдэ,— гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой мал адуулагша С-Х. Бошкитуев КПСС-эй райкомдо үнгэргэгдэһэн «түхэрөөн столой» саанаһаа хөөрэлдөөндэ хэлэһэн.

Райкомдо болоһон энэ хөөрэлдөөн эхэ һонирхолтойгоор үнгэрөө бэлэй. Хөөрэлдөөндэ районоймнай предприяти, колхоз, совхозуудай эрхимэй эрхим бригаданууд уригдажа ерэһэн байгаа. Тэдэнэй дунда Баргажанай леспромхозой модо бэлэдхэгшэдэй бригадир Б. М. Тормозов, Хилганын колхозой тракторно-таряан ажалай бригадые даагша Д. Э. Раднаев, Шидханай совхозой һү һаалиин фермын даагша А. А. Орлов, автопредприятиин жолоошодой бригадир Б. А. Бронников болон бусадые нэрлэжэ дуран хүрэнэ.

Хөөрэлдөөндэ һүүлдэ биднэр коллективүүдтэ дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриин гол удхын зүб шэглэлтэй эмхидхэхые, нэбтэрүүлхые оролдохо болоо һэмди.

Нэн түрүүлэн район соо эхин шатын, хэды коллективүүдтэй гээшэбибди гэжэ тоолохо байтай болобобди. Районой соомнай мүнөө 608 тиимэ коллективүүд тоологдоно. Тиихэдэ коллектив бүхэнэй социальна паспорт табигдажа, партиин, комсомолой гэшүүдэй тоо тодоруулагдаһан, бригадирнуудай хүдэлмэриин шанар шэнжэлэгдэһэн байгаа.

[...]С-эй XXVII съездые ажалай амжалтатайгаар угтахын түлөө социалис мүрысөө коллектив бүхэндэ үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар эхэ хүдэлмэри ябуулһан байнабди. Энэ хэмжээ ябуулга район соо үргэн далайсатайгаар эмхидхэгдээ гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Мүнөө эхин шатын коллективүүдтэ ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие гүримшуулха талаар нилээд ехэ эмхидхэлэй хэмжээ ябуулга хараалагдаа. Районой предприяти, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй үнгэргэгдэдэг уулзалганууд, харуулан ойлгуулха агитаци, аман үгын журналнууд, ханын газетэ болон соёл-тэгээрэлэй хүдэлмэри гүримтэй болгогдожо, хирэ-хирэ болоод лэ үнгэргэгдэжэ, шэнэлэгдэжэ байхаар хараалагдаһан байна. Жэшээнь, ниитэ-политическэ хэмжээ ябуулганууд — «Малшадай үдэр», хүдөө нютагуудта ажаһуугшадые комплексноор хангаха хүдэлмэри муу бэшээр табигдаа.

Хилганын колхозой һү һаалиин фермэ, отаранууд дээрэ үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар, эмхи гүримтэйгээр табигданхай. Түс фермэдэ эбтэй зетэй коллектив бии болгогдонхой. Һаалишадай диилэнхи олониинь залуушуул, комсомолшууд юм. Фермын һаалишадай түйлэһэн амжалтаар бүхы районой комсомолшууд омогорходог, бахархадаг болонхой. Эдэнэр арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабари бүри октябрь һарада дүүргэһэн тухайгаа элидхээ.

Районой хонин ажал дээрэ комсомол-залуушуулай 11 бригада тоологдоно. Тэдэнэй дундаһаа Хилганын колхозой хонишон, Алдар Солын III шатын ордено Сергей Сангадиев эрхим амжалта түйлажа ябана. Тэрэ байгша ондо зуун эхэ хониндоо 105 хурьга абаха уялгаа дүүргэхэ дүтэлбэ. Залуу хонишон Сергей Сангадиев Хурамхаанай районой Уланхаанай совхозой түрүү хонишон, Бураадай комсомолой лауреат Дамба Дамбиевай «Мүрысэе!» гэһэн уряае үндэрөөр сэгнэжэ, тэдэн абаа юм. Мүнөө эдэ хоёр районуудайнгаа эрхим хонишод — Гаргын совхозой Ленинэй ордено Ц. А. Бадмаев, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Социалис Ажалай Герой О. Э. Сангадиева гэгшэдэй нэрэмжэтэ шангуудта хүртэхын түлөө мүрысэнэ. Үгышье һаа, Баргажанай автотранспортна предприятиин абаад үзэе. Түс предприятиин ажалша коллектив үндэр бүтээсэтэй ажалаараа район соогоо суурхаһан юм. Предприятиин хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд бригада, цехүүдэй хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэдэг, ойлгуулэмжын хүдэлмэри, социалис мүрысөө шэдамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ ябадаг [...] районой дунда мэдээжэ болонхой.

Гэхэтэй хамта районой зарим ажахы, предприятинуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Жэшээнь, Шидханай совхоздо, «Бурводстрой» трестын онһожоруулагдамал нэгэн 1 011-дэхи колонныи хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай организацинууд энэ хүдэлмэридэ анхарал багаар хандуулна.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй һүүлээр районой ажахы, предприятинуудай партийна организацинууд эхин шатын коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие эмхидхэлэйнгөө хүдэлмэри [...] һайжаруулха шадаа. Баргажанай совхозой һү һаалиин фермын, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын, Баргажанай лесхозой болон барилга-хабсаралгын управлениин коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжараа һэн.

Тэхээл хурялганай үедэ район соо социалис мүрысөө эмхидхэхэ хоёр штаб байгуулагдаһан юм. Эдэнэр [...] гүрим [...] хүдэлмэри [...] байгуулагдаһан [...] ажалаа [...] эрхим [...] дүнгүүдые [...] мэдээжэ [...] ажалшад [...] эрхим [...] урмашуулагдадаг, [...] мүрысөөндэ эрхимлэгшэд саг соогоо урмашуулагдадаг, арбан хоногой туршада үбһэшэдэй хэнэй, хэдыдэхи һуури эзэлжэ гараһан тухай мэдэжэ абадаг болоо бэлэй.

Мүн тэрэ хурялгын үедэ КПСС-эй райкомой болон «Баргажанай үнэн» газетын дэргэдэ байгуулагдаһан пресс-бүлэгэй хүдэлмэри олоной зүгһөө һайшаагдаа һэн.

Районоймнай предприяти, ажахынууд КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн тухайгаа элидхэбэ. Тэдэнэй дундаһаа Баргажанай леспромхозой, хилээмэнэй заводой, загаһанай, эдеэ хоолой комбинадуудай, автотранспортна предприятиин, харгы заһабарилгын управлениин, Уланай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудай, Баргажанай совхозой коллективүүдые болон бусад олон тоото предприяти, ажахынуудые нэрлэхэ дуран хүрэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой XXVII съезд дээрэ хэһэн Политическэ элидхэл болон съездын бүхы материалнуудтай районоймнай ажалшад ехэ ханамжатайгаар танилсажа байхадаа, үнэн зүрхэнһөө һайшаажа байһанаа мэдүүлнэ.

КПСС-эй райкомой болон предприяти, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай партийна комитедүүдэй агитаторнууд, пропагандистнар, политинформаторнууд, лекторнүүд съездын материалнуудые ажалшан арадтаа тайлбарилжа, ойлгуулжа үгэхэ зорилгоор районойнгоо ажахы, предприятинуудаар ябажа эхилэнхэй. Тиихэдэ ажалша коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие улам һайжаруулха зорилгоор эмхидхэлэй ехэ хэмжээ ябуулгануудые хараалжа, тэдэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхые оролдожо байнабди.

Мүнөө районой ажахы, предприятинуудай партийна хүдэлмэри эмхидхэгшэд өөһэд өөһэдынгөө хүдэлдэг газарнуудта партиин съездын материалнуудаар хөөрэлдөө үнгэргэжэ эхилэнхэй.

Л. ЛИНХОЕВ,
КПСС-эй Баргажанай райкомой һаһагые даагша.

◎

1985 ОНДО РАЙОН ДОТОРОО «СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГША» ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭДЭ П. Г. ПЕРЕВОЗНИКОВ ХҮРТЭБЭ. ТИМЛЮЙН АСБОЦЕМЕНТНЭ ЗҮЙЛНҮҮДЭЙ ЗАВОДОЙ ХАБТАГАЙ БҮРИДХЭДЭГ МАШИНАНУУДЫЕ ХҮДЭЛГЭДЭГ БРИГАДЫЕ ТЭРЭ ХҮТЭЛБЭРИЛДЭГ ЮМ. ҮЙЛЭДБЭРИИН 1-дэхи ЦЕХТЭ П. Г. ПЕРЕВОЗНИКОВ АЖАЛАЙНГАА НАМТАРЫЕ ЭХИЛЭЭ ҺЭН. ШИФЕР БҮТЭЭХЭ ТЕХНОЛОГИ ҺАЙСА ШУДАЛХАҺАА ГАДНА СҮГ ХҮДЭЛДЭГ НҮХЭДТЭЙГӨӨ ҺАЙН ХАРИЛСАА ХОЛБООГОО БАЙГУУЛЖА ШАДАА БЭЛЭЙ.

НҮХЭР ПЕРЕВОЗНИКОВОЙ ХҮТЭЛБЭРИЛДЭГ БРИГАДА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ НЭГЭНТЭ БЭШЭ ЭРХИМЛЭЖЭ, СССР-эй БАРИЛГЫН МАТЕРИАЛНУУДАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР НЕДОНДО ШАГНАГДАА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. Г. ПЕРЕВОЗНИКОВ.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

○

XII табан жэл: хурдадхалгын замаар

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭЭ ТҮШЭГЛЭН...

Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын коллектив эрхим шанартайгаар, түргэнөөр барилга хэжэ, БАМ-ай объектнүүдые саг болзортонь ашаглалгада тушаадаг заншалтай. Эдэнэр байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, промышленна объектнүүдые баридаг, авто-харгы, Северобайкальск городой үйлсэнүүдые асфальтаар хушаха тон харюусалгатай ажал хэдэг юм. Тус поездын коллектив үйлэдбэридэ бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр, шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, даажа абаһан оньһон техникэеэ миин байлгангүйгөөр ашаглана. Нэгэ доро олон объектнүүдэй барилга эхилээд, хүсэеэ дэмы сасаха ябадал эндэ огто болюулагданхай. Энэ бүхы хэмжээ ябуулганууд гүрэнэй даабари болон уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэнь ехэ үүргэ нүлөө үзүүлнэ.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай, урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтой хүдэлмэришэд эндэ мүн лэ олон. Эдэнэр социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эгээл һайн үрэ дүн түйлахын тула тэмсэнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүд саг болзортоо согсологдожо, эрхим түрүү һуури эзэлэгшэдэй нэрэ соло олоной дунда мэдээжэ болгогдоно, дүй дүршэлынь бэшэндэ дамжуулагдана. Жэшээлхэдэ, коммунист Валерий Кудлын хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив Северобайкальск городой үйлсэ талмайнуудые, авто-харгы асфальтаар хушаадаг юм. Үнгэрһэн жэлдэ Северобайкальск городой һуурин хүрэтэр 36 километр харгы асфальтаар хушааха, даабариия үлүүлэн дүүргэһэн бэлэй. Гүрэнэй комисси энэнэй ажалда хододоо һайн сэгнэлтэ табидаг. Мүнөө энэ бригада ашаатай машинануудые түргэнөөр, һаадгүйгөөр ябажа, «Тыйский» совхозой, «Победа» колхозой ажалшадта, үхэр малай фермэнүүдтэ хэрэгтэй ашаан сэг болзортоо, эхээр зөөгдэнэ. В. Н. Кудлын бригадын коллектив байгша ондо Кичерэ поселок хүрэтэр авто-харгы асфальтаар хушаха даабаритай. Энэ хүнгэн бэшэ зорилгоо бодото дээрэнь бэелүүлхэ байһанданьь этигэхээр аабдаа. Мүнөө эдэнэр оньһон техникэеэ өөһэдөө заһабарилжа, һайн бэлэдхэлтэйгээр зунайнгаа халуун ажалай хаһа сагые угтахаар ээһэнхэй. Тус бригадын гэшүүд зундаа гурбан халаанай туршада ажаллажа, орёо нарин, бүтээсэ ехэтэй техникэеэ миин байлгангүйгөөр ашаглажа, даабаряа холо үлүүлдэг гуримтай.

— Эрдэм техникын дэбжэлтые саашаданьь бүри түргэнөөр хүгжөөхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые бүри һайжаруулха гэһэн эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ биднэй, хүдэлмэришэдэй урда табигдаа һэн. Мэнэ һая боложо дүүрэһэн КПСС-эй XXVII съездын баталан абаһан түүхэтэ шиидхэбэринүүд дотор мүн лэ асари ехэ зорилгонууд табигдана. Бидэ энэ бүхы хараа зорилгонуудые сүм бэелүүлэлсэхэ ёһотойбди. Тиимэһээл даажа абаһан техникэеэ шадамараар хэрэглэжэ, һайн үрэ дүн түйлахын тула бултадаа эрид шиидэнгеэр тэмсэжэ, даабарияа заабол дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэбди,— гэжэ В. Н. Кудла мэдүүлнэ.

Залуу коммунист В. Н. Кудлын бригадын коллектив эрхим түрүү ажалаараа Буряадай участогай хүдэлмэришэдэй дунда мэдээжэ болоһоор үнинэй. Эдэнэр үдэр, недели, һара бүриингөө даабари ходо үлүүлжэ, социалис мүрысөөндэ илаһан лэ байдаг.

Коммунист В. С. Горбатенкын бригадын коллектив тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй ааб даа. Энэ бригадын гэшүүд локомотивна депогой томо корпусой барилгада тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, олон миллион түхэриг ашаглаһан байна. Бүхы ажалаа бригадна подрядай гуримаар хэжэ, даабарияа үлүүлдэг, эрхим шанартайгаар барилга хэдэг заншалтай. Локомотивна депогой түрүүшын ээлжээниие гүрэнэй комисси тушаажа абахадаа, эрхим сэгнэлтэ табяа бэлэй. В. С. Горбатенкын бригадын коллективэй хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэбэ ха юм. Тус бригадын коллектив түйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхаха гэһэн хараа зорилготойгоор социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ.

Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын бэшэшье олон хүдэлмэришэд шэнэ онол арга, оньһон техникэ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэн, үндэр бүтээсэ түйлахын тула тэмсэжэ ябаһаар. М. И. Мухумаев, В. Е. Сурков, В. Ф. Кудец болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд БАМ-ай барилга түргэнөөр хэжэ, даабарияа үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ бага бэшэ хубитаяа оруулалсана. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй эдэбхи үүсхэл, оролдолго шадабари гаргаһанай ашаар лэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариһаа гадуур 12 миллион түхэригэй барилга хэгдээ. Ажал хүдэлмэриеэ зүбөөр, аша үрэтэйгөөр эмхидхэжэ шадаһан дээрэһээ тус поездын коллектив үйлэдбэридөө 350 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байха юм. КПСС-эй XXVII съездэдэ зорюулан абаһан уялгануудаа сүм бэелүүлээ. КПСС-эй Северобайкальскын горком, Забайкалиин транспортна барилгашадай дорпрофсож энэ түйлалтануудыень үндэрөөр сэгнэжэ, эрхим коллектив гэһэн нэрэ соло һаяшаг олгобо.

— Бидэ КПСС-эй XXVII съездын хараалһан энэ асари ехэ зорилгонуудые сүм бэелүүлэлсэжэ, БАМ-ай барилгые болзорһоонь урид дүүргэлсэхэ, саг үргэлжын ашаглалгада оруулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэбди, — гэжэ тус поездын начальник А. Д. Антипов хэлэнэ.

Барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын хүдэлмэришэд СССР-эй Транспортна барилгашадай министерствын, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг гурба дахин абаһандаа омогорхолтой. КПСС-эй Буряадай обкомой, Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг оло дахин абажа, нэрэ солонь республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэн юм. Арбан хоёрдохи табан жэл соо үшөөл һайн үрэ дүн түйлаха арга боломжонууд эдэнэртэ бии. БАМ-ай объектнүүдые эрхим шанартайгаар хэжэ, холо ойгуур суурхахал байха.

К. ЖАМЬЯНОВ.

УЛААН ТУГ УРЯАЛНА, УЯЛГАЛНА

ТУНХАРИШАГҮЙ АЖАЛААР ТҮЙЛАГД[...]

«Барилгын үйлэдбэриин эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулха» гээд КПСС-эй XXVII съезд дээрэ баталагдан абтаһан ороной саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд соо тэмдэглэгдэнхэй. Главбурятстройн барилгын ба промышленна предприятинуудтай хамта нэгэ үг зорилготойгоор, нэгэ һанал хүсэлтэйгөөр хүдэлжэ байһан туладамнай Гол шэглэлнүүд соохи эдэ үгэнүүд манда сэхэ хабаатай.

Манай коллектив үнгэрһэн жэлдэ ажалай үндэр амжалтануудые түйлаһанайнгаа түлөө КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаба гэһэн мэдээсэл дуулахадаа, нэгэ талаараа омогорхон баярламааршье, нүгөө талаһаа саашанхи хүдэлмэриингөө түлөө ехэ харюусалгаяа гүйсэд мэдэрмээршье байгаа бэлэй. Илангаяа партиин съездын хүдэлмэриин үдэрнүүдтэ хэһэн, түйлаһанайнгаа хэм хэмжээн тухай, саашадаа амжалтануудаа арьбадхахын тула ямар арга замуудые хэрэглэхэ тухай бүхы коллективээрээ бодомжолжо үзэһэн байхабди. Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, арадай ажахын угаа ехэ нөөсэнүүдые элирүүлэн хэрэглэхэ гэһэн шухала зорилгын табигдаад байхада, коллектив бүхэн хурдан түргэн дабшалтын хараа бодол баримталха ёһотой болоно.

Партиин XXVII съездые угтуулан, гаражнуудай, автоколоннонуудай, жолоошодой болон заһабарилгын бригаднуудай дунда социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрүүлэгдээ һэн. Тиигэжэ автобазын коллектив бүхыдөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые, 1985 ондо абтаһан социалис уялгануудаа болзорһоо урид дүүргээ.

1985 оной жэлэй түсэбэй дүүргэлтые онсолон абаад харабал, ашаа зөөлгын хэмжээнэй талаар түсэб үнгэрһэн жэлэй декабриин 16-да, ашаанэй эрьесын талаар түсэб декабриин 12-то сүм бэелүүлэгдэһэн юм. Главбурятстройн барилгын ба промышленна предприятинуудта 481 мянган тонно ашаан, түсэбһөө гадуур зөөгдэжэ, хүргэгдөө. Ажалай бүтээсын талаар түсэб, 1984 онойхидо орходоо, 7 процентээр дээшэлһэн байна.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 32,7 процентээр, һарын дунда зэргын салин хүлһэн 17,4 процентээр дээшэлээ. Ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн доошолуулха гэһэн социалис уялганууд бэелүүлэгдэжэ, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо, 2,6 процент үлүүгээр доошолуулагдаһан байна. Автотранспортын технико-ашаглалгын гол дүнгүүд гэхэдэ, автопаркые хэрэглэлгын коэффициент түсэбэй ёһоор 0,583 байха һаа, 0,588-да хүргэгдөө.

Автомобильна түлишэ нилээд ехээр алмагдаа гэхэ гү, али бензин 4,9 процент, дизельнэ түлишэ 6,3 процент нормоһоо үлүүгээр алмагдаа. Энэ баримтын дурдагдахада, ороной саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдтэхи иимэ мүр һанагдаадхина: «1985 онойхитой сасуулхада, 1990 ондо ашаа зөөлгын үедэ бензин болон дизельнэ түлишые 18—20 процент ехээр алмаха». Эдэ үгэнүүд манда ёһотойл хүтэлбэри боложо үгэхэ зэргэтэй.

Эрдэм-техникын дэбжэлтын талаар хэмжээнүүдые абаһанай ашаар 1985 ондо 25,6 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа. Эдэ хэмжээнүүднай техникын бата найдамтай, удаан болзор соо хүдэлхэ арга боломжые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан байна. Ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын дурадхалнуудые түргэнөөр нэбтэрүүлхын тула бүхы хэрэгтэй эрхэ байдал байгуулха тухай партиин съездын материалнууд соо хэлэгдэнхэй. Энээндэ анхан гүйсэд анхардаггүй байгаабди гээд сэхэ мэдэрэлтэй.

Дурсагдаһан амжалтанууд амарханаар түйлагдаа бэшэ. Энэмнай хадаа партийна, профсоюзна ба комсомолой организацинуудай элсүүлхы хүдэлмэриин, Главбурятстройн хүтэлбэрилэгшэдэй ехэ туһаламжын хүсөөр, жолоошодой ба заһабарилгын бригаднуудай тунхаришагүй ажалаар түйлагдаа гээшэ. Хоорондоо мүрысэдэг жолоошодой 27 бригадын 20-ниинь 1985 оной уялгануудые, 18 бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые болзорһоо урид дүүргэһэн байна.

Үндэр шагналда хүртэһэнэй баяртамнай ажалай түрүүшүүлэй хубита ехэ. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ба Ажалай Алдар Солын III шатын ордено В. М. Шабановай хүтэлбэрилдэг жолоошодой бригада арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб нёдондо августын 30-да, харин үнгэрһэн жэлэй даабаринуудые 1985 оной ноябриин 18-да сүм дүүргээ һэн. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, бригадир А. Н. Шитиков олон жэлэй туршада үнэн сэхэ ажалаараа шалгархаһаа гадна бригадаяа амжалтаһаа амжалтада хүргэн хүтэлнэ. Тиихэдэ Улаан-Үдын гаражһаа Г. Л. Коротковой, Селенгинскын гаражһаа, П. С. Козловой, С. А. Рассадинай, Онохойн гаражһаа А. П. Кушнаревой ударидадаг бригаданууд урдаа табигдаһан зорилгонуудые шиидхэхэдээ, бэеэ даангяар, үрэ бүтээсэтэйгөөр хүдэлдэг гэжэ үнинэй мэдээжэ болонхой.

Автомобильнуудые заһабарилха болон техническэ талаарнь хангахадаа, эрдэмэй заабаринуудта түшэглэхэ хэрэгтэй. Эндэ Ажалай Улаан Тугай болон Арадуудай Хани Барисаанай орденуудаар шагнагдаһан Г. А. Толмачевой туршалгын бригадын зохёохы ёһоной хүсэл оролдолгые нэн түрүүн тэмдэглэмээр юм. Үнгэрһэн табан жэлэй жэл бүхэниие үүсхэлтэ ажалаар үдэшэһэн М. Р. Борисовай, Ю. В. Русаковой, П. И. Шаповаловай толгойлдог заһабарилгын бригаднуудые һайшаан нэрлэмээр. Саашадаа хүнүүдэй ажалдаа һонирхолыень бадараахын тула онол арганuудые бэдэрнэбди.

Табан жэлэй хубиин уялга, даабаринуудые 200 гаран хүн болзорһоо урид дүүргээ һэн. Эдэнэй дунда оролдосотой һайнаар хүдэлхэһөө гадна үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ хабаададаг хүнүүд олон юм. Тэдэнэй тоодо М. А. Кобылкин, А. Н. Шитиков, В. М. Шабанов, Г. А. Толмачёв, В. Д. Дульчаев, Г. П. Коротков гэгшэд оролсоно. Ороной саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүд соо «Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха» гэһэн мүрнүүд бэшэгдэнхэй. Бодоод үзэхэдэ, ниитын хэрэгтэ онсо ульһа үүсхэлтэй, коллективэй ажабайдалые хажуу тээһээ юрэ хаража зогсодоггүй хүдэлмэришэд манда жэл бүри олошорно. Даалгагдаһан коллективүүдтээ үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулдаг дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые эндэ тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, А. Д. Рева, Ю. Г. Мурзин, А. С. Фефелов, В. И. Русина гэгшэд болоно.

Коллективэй гэш[...] эдэбхи үүсхэл бад[...] нэ ёһоор ажалаа эм[...] һэн хүсэлнай имаг[...] дэр мүндэлөө бэшэ[...] долго саг үргэлжэ [...] бэшье энээниие б[...] үшөөл һанаһанда[...] нэгүй. Эхэ ороной [...] ра шагналда хүртөө[...] рэгүүдээ шүүмжэл[...] шэнжэлэн үзэхэ га[...] хы ёһоор ажалда[...] коллективэй ёһо [...] ёһотой. Нүхэр М. С[...] вой съездын түгэс[...] һэн үгэ сооһоо нэг[...] онсолон баримтал[...] «...Харин бидэ хосо[...] Юундэб гэхэдэ, өөһ[...] ла юумэн тухай хэл[...] гүйбди, бэрхэшээл [...] гаталан дабажа һур[...]

Ажалша коллекти[...] үгүүлэл юрэл сэх[...] һайшаагдаа бэшэ, [...] байгаа дутуу дунда[...] дуу эндүүнүүдээ эл[...] мнай бодото зааба[...] үгэнэ бшуу. Бодоо[...] автомобиль заһаба[...] техническэ талаар [...] түрүү, шэнэ онол [...] үшөөл үсөөнөөр хэ[...] ажалай ба транспор[...] хазагайруулха ушар[...] ралдаһаар. Бусадһаа [...] гөөр хүлһэеэ гарга[...] хын орондо зарим [...] зөөгдөөгүй ашаае [...] дээгүй ажалаа бүтэ[...] худал хуурмагаар, [...] шэжэ, коллективээ [...] тадаг юм. Хайша хэ[...] хэһөө гадна сүг хү[...] хэдөө иигэжэ мэхэл[...] додог хүдхэшүүлдэ[...] байдал тогтоогдохо[...]

Республикадамнай [...] хүдэлмэриин эршэ[...] үшөөл һула гэжэ ма[...] питальна барилгые [...] гын зорилгонуудай[...] гоор табигдаад бай[...] коллективэй жолоо[...] болзортонь түүхэй [...] алнуудые барилгы[...] нуудта хүргэжэ, об[...] ашаглалгада оруула[...] зорыень түргэдхэхэ [...] лөөлхэ шадалтай б[...] шье эдэ материалн[...] тай наринаар зөө[...] барилгын шанар [...] жэшээтэй.

Партиин XXVII съез[...] дэһэн үдэр коллекти[...] ша оной 2 һарын [...] дүүргээд байгаа. Эн[...] соо түсэбһөө гадуур[...] ган тонно барилгы[...] нууд зөөгдөө гэхэ [...] оной энэ үеынхидэ[...] ашаа зөөлгын хэ[...] процентээр дээшэл[...] Ашаанай эрьесын [...] процент бэелүүлэгдэ[...] һөө гадуур 26.800 т[...] метр хэмжээнэй хүдэ[...] дээ. Жэлэй эхинһээ [...] тээсэ, түсэбөөр хар[...] да орходоо, 6,6 п[...] дээшэлээ.

Гадна энэл хүгас[...] тонно бензин, 45,6 [...] зельнэ түлишэ алма[...] гадир А. Н. Шитико[...] үүсхэлые даган, жол[...] мнай хахадһаа олон[...] тиин съездын нэгд[...] алмагдаһан түлишэ[...] материал хэрэглэн хү[...] рэн түрын зүгһөө аж[...] лективүүдтэ үзүүлэг[...] анхаралда бодото [...] харюусажа шадаха [...] хүсэн бии гэжэ тэд[...] лаа.

«Эршэмтэй шангаа[...] хурдадхалгын замда [...] ерээ» гэжэ съездын [...] нууд сооһоо гол то[...] хэжэ, амжалтануудаа[...] хахаар зоригжонхо[...]

Ю. СЕРМ[...]
Главбурят[...]
автобазын д[...]

ЭСТОНИИН ССР. Агропромышленна комплекс байгуулха талаар Эстонидо үнгэргэгдэһэн туршалта хүдөө ажахын үйлэдбэриин шэнэ байгуулалтын ашаг үрые, ерээдүйе гэршэлэн харуулаа гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Агропромой байгуулагдаһаар гурбан жэлэй туршада республикын хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 11,2 процент дээшэлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [зүүн гарһаа] ЭССР-эй Агропромой партийна комитедэй секретарь В. Поляков, мал ажахын продукци үйлэдбэрилгын управлениин эрхилэгшэ Ю. Рейнольд, республикын агропромой мэргэжэлтэ Р. Тухерм һү һаамай графигые шэнжэлэн үзэнэ.

КПСС-эй XXVII СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛЭН

ХҮДӨӨ НЮТАГТА — НАЙДАМТАЙ ТЕХНИКЭ

Агропромышленна комплексын материально-техническэ баазые бэхижүүлгэдэ, Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ хүдөө ажахын машина бүтээгшэд гол һуури эзэлдэг юм. Тэдээндэ зорюулагдаһан һайн һайханшье, шүүмжэлхэшье үгэнүүд КПСС-эй съездын трибунаһаа хэлэгдэһэн. Шэнэ техникэ бүтээлгэ [...] гаргалгые түргэдхэхэ ба тэрэнэй шанарые дээшэлүүлхэ [...] хэрэгтэй.

«Нарижуулан һайжаруулагдаһан, найдамтай техникээр хүдөө нютагай ажалшадые хангахын тула түс һалбариин коллективүүд юу хэжэ байнаб?» — гэһэн асуудалаар ТАСС-ай корреспондентнүүд партийна ехэ хуралдаанһаа хүдэлмэридөө бусаһан делегадуудта хандаһан байна.

Минскэ тракторна заводой модельщик Юрий Николаевич Вахромин:

— «Беларусь» трактор орон соогоошье, харин гүрэнүүдэй тээшье хүндэтэй юм. Продукциингаа алдар суурые олдохэ гүйн тула арбан хоёрдохи табан жэлдэ МТЗ-100 түхэлэй трактор олоор бүтээн гаргаха болонобди. Съездын эхилхын урда тээхэнэ 95 машина нэгэ парти болгогдожо суглуулагдаа. Гүрэнэй шалгалта гаража байһан МТЗ-142 түхэлэй тракторай нарижуулан һайжаруулагдаһан түхеэрэлгэнүүд туршалга гаража байна.

Дэлхэйн эрхим машинануудһаа нэгэшье дутахагүйгөөр бүтээхэ гээшэ манай зорилго мүн. Тракторай бүхы узелнуудые найдамтайгаар, һайн шанартайгаар бүтээгээл һаа, энэ асуудалые шиидхэжэ болоно. Машинын элдэб түхэлнүүдые шудхан гаргалга энээндэ тон түрүүлэн хабаатай. Тэрэ хадаа конструкторай бодолой бүхы талануудтай тааралдаһан байха ёһотой. «Һайн модель гээшэ бүхы продукциин эрхим шанартайгаар бүтээгдэхынь найдабари мүн», — гэжэ минии мэргэжэлэй хүдэлмэришэд хэлэдэг. Анха түрүүн зохёогдогшоһоо ондоо боложо хэгдэбэл, тэрэниие бэелүүлэгшын мэргэжэлэйнгээ талаар һула, муу байһанай гэмээр болоно. Манай мэргэжэлэй хомор боложо байһаниие мүнөө үе гэршэлнэ. Модельщигүүд дутана, ПТУ тэрэниие гүйсэд хангана гүй. Хайшан гэхэб?

В. Ермолаев, И. Пашкевич мэтын хуушанай хүдэлмэришэд тэрэ асуудал шиидхэхэ дурадхал оруулаа. Юуб гэхэдэ, модельщик бүхэн хажуудаа һурагшадые абажа, тэдэниие һургаха, тиигэжэ залуу иимэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ асуудал хүдэлмэриин газарта бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

Владимир Яковлевич Красильщиков, Владимирскэ трактор бүтээн гаргадаг заводой парткомой секретарь:

— Манай продукциин 40 процентнь экспортдэ ошодог гэжэ хэлэхэ байнаб. Заводой нэрэ хүндэ хиналтын нэгэ системэтэй дээрэһээ түйлагдана гэжэ хэлэлтэй. Предприятиин бүхы технологическа хүдэлмэриие дамжан харуулдаг приборнууд, датчигууд табигданхай. Тэдэ операциин хэр зүб ябажа байһые элирхэйлэн харуулдаг. Бүхы ажалые һэтэ харуулжа байдаг хиналта тиимэшье орёо бэшэ, тэрэниие нэбтэрүүлгэ гаргашаар бага. Заводто ороһон хүн энээниие мэдэхэ байха. Гэбэшье манай дүй дүршэл хангалтагүйгөөр халан абтадаг байна.

Николай Родионович Ложченко, «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Челябинскын тракторна завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор:

— Манай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлээ бараг дүүргээ һэн. Бүхы үрэ дүнгүүд түсэбэй ба һалбариин дунда зэргын баримтануудһаа дээшээ байгаа. Бүтээн гаргагдаһан продукциин 97,7 процентнь шанарай талаар тон дээдэ категориин гэжэ үнгэрэгшэ жэл тодоруулагдаһан юм. Гэбэшье бидэнэй урда табигдаһан асари ехэ зорилгонууд амжалтануудаа бүри арьбадхахые баадхана. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ нэгэдэл үйлэдбэриингөө хэмжээе нэгэ хахадаар ехэдхэхэ ёһотой. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй үндэһөөр продукциин ургалта нэмээхээр хараалагдаа.

Барилгада ба хүдөө ажахын үйлэдбэридэ һайнаар бэеэ харуулһан Т-130 М гэжэ хүсэ ехэтэй тракторнууд мүнөө конвейерһээ гаража эхилбэ. Гэхэтэй хамта эдэ ба бэшэшье машинануудай техническэ талыень һайжаруулха арга боломжонууд дууһаагүй.

Нугархай, ашаг ехэтэй автомат лининүүд, болбосоруулдаг, түбүүд, тоото программаар хүтэлбэрилэгдэдэг станогууд, шэнэ технологи — иимээр лэ бидэ предприятиингаа ерээдүйе харанабди.

Мүнөө бидэ Т-800 түхэлэй айхабтар хүсэтэй трактор бүтээн гаргажа байнхайбди. Партиин XXVII съездэдэ зорюулжа, дэлхэй дээрэ үшөө харагдаагүй иимэ 3 трактор бүтээжэ шадаа һэмди. Тэрэнэй байгууламжые нарижуулха ехэ зорилго урдамнай табигдана.

Хүдэлмэришэдэй тооe үсөөруулэн, доторойнгоо нөөсэнүүдые сүм хэрэглэжэ, продукци гаргалгаяа 35 миллион түхэригөөр ехэдхэхэ тэмсэл энэ табан жэлэй түрүүшын жэлһээ эхилэнхэй.

[ТАСС].

ҺУРГУУЛИИН РЕФОРМЫЕ БЭЕЛҮҮЛНЭБДИ

...ГАЙНГАА ЭРИЛТЭДЭ ХАРЮУСАМААР

...XXVII съездын ба... 1986—1990 онууд... 2000 он хүрэтэрхи ...СР-эй Экономическа ... хүгжэлтын гол ... хадаа политическа ... шанартай доку... Съезд дээрэ ... һоор, оро... ...ическа хүгжэлтые ... арад зоной һүү... ...улам һайжа... ...ономическа хүсые ... тиихэтэеэ хамта ...нгоо бэеэ хам... ...таараха хэмжээн... ...гэхэ мэтын стра... ...нгонуудые шиид... партиин программ... ...орономнай эр... ...һайшаагдан, ...үүсхэлтэ ажа... ...эхилбэ гээ...

...ажахые шэнэдхэн ...хадаа юрэн... ...ба мэргэжэлэй ...эхитэй гэжэ һа... ...талаар хоёрдохи ...лэгдэжэ байгаа ...шэнэ рефор... ...удха шанартай ...ндэһэлэн, ...болон хүмүүжүүл... ...ческэ хараа шэг... ...шанар гэхэ мэ... багшанар, үе са... ...хэмжээндэ ...байлгаха зэргэ... ...эндэ һуралсалай... ...шэглэл, залуу үетэнэй ерээдүйнгөө мэргэжэл алдуугүйгөөр мүнөөнһөө тодорхойлжо, тэрээндэ эртээнһээ өөрыгөө бэлдэхэ гээшэ ехэ удха шанартай.

Би сэрэо 1963 ондо Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институт дүүргээд, багшалжа эхилээ һэм. Энэ һургуулида мүнөө 14-дэхи жэлээ ажаллажа байнаб. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ минии хүтэлбэрилһэн 10 дахи классай 30 һурагшадай 18-иинь һургуулияа «4», «5» гэһэн сэгнэлтэнүүдтэйгээр дүүргэжэ гараад, 27-иинь оронойнгоо дээдэ һургуулинуудта һуралсалаа үргэлжэлүүлхээр абтаа һэн. Тэдэнэй найманиинь багшын мэргэжэл шэлэһэн байна. Дурсагдагша классые табадахиһаа эхилжэ хүтэлбэрилөө һэм. Тиимэһээ тэрэнэйнгээ хүн бүхэнии үнгэрһэн жэлнүүд соо табан хургандаал мэдэхэ болоо һааб-заб.

Манай һургуулиин шефүүд — Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд юм. Һуралсалһаа сүлөө сагтаа аха классуудай һурагшад тэрэ комбинадта ошожо, хүдэлмэришэнэй мэргэжэл шудалдаг. Гадна үхибүүд һургуулидаа секретарь-машинисткын, автомашинын жолоошодой мэргэжэл шудалжа, үнэмшэлгэнүүдые абадаг юм гэжэ эндэ тэмдэглэхэ шухала.

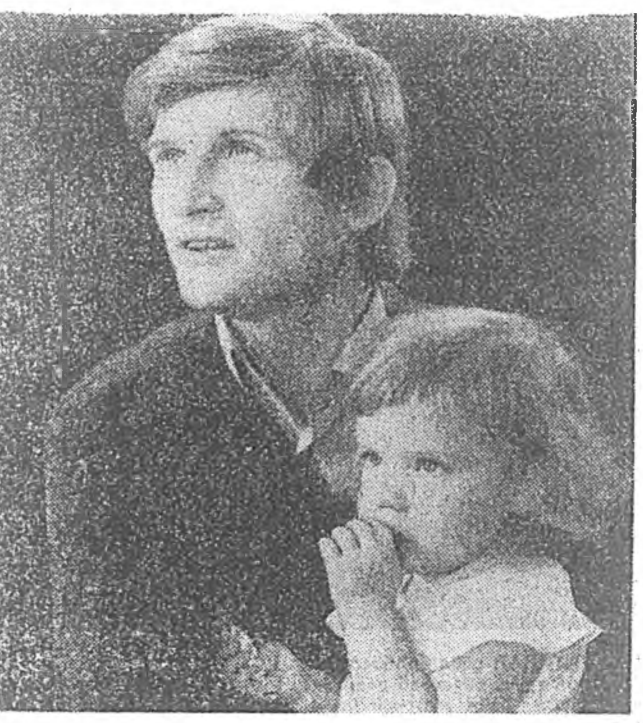
Нарин сэмбын комбинадта басагаднай зэрэлгын цехтэ, хүбүүднай бусад хүдэлмэринүүдые хэжэ ажалда дүршэдэг, олонхинь зунайнгаа амаралтын үедэ тэндэ ажаллажа гарадаг. Тэндэ олоһон мүнгөөрөө үхибүүд 8-дахи класста һуража байхадаа Ленинград, 9-дэхидэ һуража ябахадаа Волгоград хотонуудаар аяншалжа ерээ һэн. Дурсагдагша аяншалгануудай үхибүүдтэ хүмүүжүүлхы ехэ нүлөөтэй байһаниинь м э д э эжэ. Тэрэшэлэн һургуулимнай аха классуудай һурагшад аяншалгаар, мүн спортын, амаралтын бусадшье зүйлнүүдээр республикынгаа болон зоныи мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа нэгэнтэ бэшэ шалгардаг юм.

Һургуулимнай аха классуудай һурагшад түүхын болон обществоведениин хэшээлнүүдтэ В. И. Ленинэй, марксизм-ленинизмын классигуудай хүдэлмэринүүдые болон парти, правительствынгаа шэнэ документнүүдые һонирхон шудалжа байдаг. Жэшээлхэдэ, СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдтэй, мүн партиин документнүүдэй проектнүүдтэй ехэ дэбжэлтэтэйгээр танилсаһан байнабди. Энэ талаар һургуулимнай гурбан арбадахи классуудай һурагшад элидхэлнүүдые, мэдээсэлнүүдые хэһэн байна. Тиихэдэ политинформаторнуудаймнай клуб һурагшадай дунда ехэхэн ойлгуулалгын хүдэлмэри ябуулдаг гээшэ.

Юрэнхы эрдэмэй болон мэргэжэлэй һургуулинуудай реформын эрилтэнүүдэй һоор нэн түрүүн багшанарай ажалай мүн лэ хубилгагдан шэнэлэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Һурагшад шудалха материалнуудаа гол түлэб хэшээлэй үедэ ойлгожо абаха ёһотой гээшэ. Тиигэбэл тэдэнэй аша туһатайгаар үнгэргэхэ сүлөө сагыньшье ехэ байха, һуралсалыньшье урагшатай байха болоно.

Хэшээлэй үедэ һурагшадай һонирхол, эдэбхи үүсхэмээр олон янзын арга боломжонуудые хэрэглэжэ, шэнэ материалаа ойлгуулха гээшэ бидэнэрэй уг зорилго гээшэ. Һургуулияа дүүргэхэ манай һурагшадай урдахи ажабайдалайнгаа харгыда хэрэгтэй бэлэдхэлтэй байһанһаа, гүрэн түрымнай ерээдүй сэхэ дулдыдаха гэжэ бидэ һайн ойлгонобди. Тиимэһээ энэ шухала хэрэгэй урагшатай байхын тула, бидэ, багшанар бүхы арга боломжоёо элсүүлхые эрмэлзэнэбди.

Г. ДЕМЕНТЬЕВА,
Улаан-Үдын 35-дахи һургуулиин түүхын болон обществоведениин багша, РСФСР-эй һургуулиин габьяата багша.

ТЕАТР

ХАН ТАЙЖА АЛЕКСЕЙ

АЛЕКСЕЙ Павленкые «Испан миниатюрануудта» харaһанаа мартадаггүйб. Андалузиин, Арагоной, Баскониин дүлэтэ хатарнуудай гүйсэдхэгдэхые юундэшьеб амгалан сэдьхэлтэйгээр хаража һууһан хүнүүд Алексей Павленкын гаража ерэхэдэ, гэнтэ халуунаар альга ташашоо һэн. Хатаршанай хүдэлсэ бүхэн нюдэ баясуулма зохид, энеэбхилэлынь жэгтэй һайхан байгаа бшуу. Харин гүйсэдхэһэн хатарынь ажабайдалай һайхандa хэнииешье этигүүлхэ хабатай бэлэй... Ёһотой мастерай зохёохы ажалай гол шэнжэ тэрэл ха юм. Тиимэл хадань РСФСР-эй габьяата артист, Буряадай комсомолой шангай лауреат Алексей Павленкые үргэн харагшад мэдэдэг, гүнзэгы сэдьхэлһээ хүндэлдэг.

...Хатаршан болохосо зүнгөөрөө таажа мэдээгүйшье һаа, эдирхэн Алеша Павленко театрта, сценэдэ угаа дурлагша бэлэй. Түрэл Петровск-Забайкальский хотодонь театрнуудай сйлшалхань хоморшье һэн бээ. Зүгөөр театральна, хоровой кружогууд, уран һайханай ансамбльнууд бии байгаа. Алеша бултандань ябажа үрдидэг һэн. Харин нэгэтэ... Улаан-Үдэдэ хатарай училищиин нээгдэһэн тухай соносхол газетэдэ уншаржархёод, 11-тэйхэн хүбүүн гэнтэ шиидэшоо. Уян нугархай бэетэй, хүгжэмдэ жэгтэй һонор хүбүүхэнии училищиин багшанар ехэл олзуурхажа абаа бэлэй. Тиигэжэ В. Д. Дамбиев, Б. Н. Васильев мэтын буряад баледэй мэдээжэ мастернууд шадаха, мэдэхэ бүхы юумэндээ эдир хүбүүе һургажа эхилээ...

1967 ондо Улаан-Үдын хатарай училищиие дүүргэжэ гараһан түрүүшын бүлэг артистнар Буряадай оперо болон баледэй театрта балетнэ бүлэгтэ нэмэжэ ороо һэн. Тэдэ залуушуул П. Чайковскиин «Щелкунчик» баледые театрай сценэ дээрэ табижа, харагшадтаа хаба шадалаа харуулһан юм. Томоотой үбгэн Дроссельмейерэй партиие гүйсэдхэһэн А. Павленкые харагшад гансата хадууһан байха. Режиссёрнуудшье залуу хатаршаниие анхаралдаа абажа, һонин-һонин партинуудые даалгажа эхилээ. «Хун шубуута нуурта» Хан тайжа Зигфридэй партиие А. Павленкын яажа гүйсэдхэһэн тухай нэгэ шэнжэлэгшэ иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Үндэр тэгшэ бэетэй, үргэн сээжэтэй, жэрбэгэр ута хүлнүүдтэй энэ хүбүүн хан тайжанарай рольнуудые гүйсэдхэхэеэл түрэһэн гэхээр... Утаар алхадаг, хүнгэхэноөр һүрэдэг, уян гарнуудтай — гайхалтайл хатаршан байна».

Өөр тухайгаа иимэ мүрнүүдые уншахада зохид лэ юм бээ. Зүгөөр Алексей Павленко иимэ юумэндэ тархяа эрьешэхээр хүн бэшэ. Түрэлхиин бэлигтэй, тусгаар һайхан түхэл шарайтайшье һаа, ухаагаа гүйлгэжэ, хүдэлсэ бүхэнэйнгөө удхые оложо хатардаггүй артист хэншье бэшэ гэжэ тэрэ тоолодог. Сценэ дээрэ сэдьхэл хооһоор гаража яашье болохогүй. Балетнэ зүжэг соо нэгэшье үгэ хэлэгдэдэггүй, зүгөөр тэрэнэй геройнууд час үлүүтэй саг соо өөр тухайгаа, оршон тойронхи ажабайдал тухай ондоо ямаршье зүжэгэй геройнуудһаа үлүү ехэ юумэ харагшадта «хөөрэхэ» хабатай. Тиимэл хадань Павлёнко имагтал хатарай искусствын түүхые бэшэ, мүн искусствын бусад зүйлнүүдые литература, хүгжэм гэхэ мэтые гүнзэгыгөөр шудалдаг. Юрэнхы ажабайдалдаашье тэрэ һүбэлгэн, һонюуша, хурса хүн.

Хан тайжа Зигфридэй парти Павленкын эгээл дуратай бүтээлнүүдэй нэгэн. Тус партиие гүйсэдхэхын тула артистда ялас гэмэ техникэ актерско эрхим шадабари хэрэгтэй байгаа. Түрүүшээр залуухан артист партиингаа техническэ орёо нарин зүйлнүүдые хэжэ һураашье һаа, геройнгоо зан абариие тодсор гаргажа шадагшагүй бэлэй. Сагай ошоходол, хан тайжа Зигфрид амиды хүнэй шэнжэтэй боложо, хараса, хүдэлсэ бүхэниинь сэдьхэлэйнь байдалые зураглажа эхилээ. Мүнөө, арба гаран жэлэй үнгэрөөд байхада, омог һайхан, хирэгүй сагаан сэдьхэлтэй Зигфрид-Павленко харагшадай эгээл дуратай геройнуудай нэгэн болонхой.

Орон соогуураа хаа хаанагүй, мүн баруунай гүрэнүүдтэшье мэдээжэ б о л о һ о н «Арюун гоохон Ангар дүүхэйдэ» Л. Сахьянова, П. Абашеев мэтын суута артистнар хатаржа, буряад баледэй нэрэ хүндые нилээд дээрэ үргэһэн гээшэ ааб даа. Театрай залуу артистнарһаа эгээл түрүүлжэ, А. Павленко тус баледэй гол партинуудай нэгые гүйсэдхөө. «Залуу хатаршан хүгжэмдэ ехэ һонор, хүдэлсэ уянтай хүн байна. Ёһоорхон лэ Енисейтэй болобобди», — гэжэ 1972 ондо манай шэнжэлэгшэдэй нэгэн бэшээ һэн. Театрай гастрольнуудта ябахада, нютаг бүхэнэй газетэнүүдтэ мүн лэ тиимэрхүү удхатай мүрнүүдые толилһон байха: «Баледэй заншалта геройе бэшэ, харин амиды хүниие — залуухан, сэбэрхэн, зориг түгэлдэр хүбүүе Павленко бидэндэ харуулна» (Омск), «Алексей Павленко суута Сахьяновадаа хүрэмөөр партнёр байна. Тэрэнэй Енисей — залуухан, сэбэрхэн, үнэн сэдьхэлһээ дурлаһан хүн...» (Томск).

Павленкын үшөө ямар партинуудые эндэ нэрлэхээр бэ? А. Хачатурянай «Спартагта» хатуу сэдьхэлтэ Крассые, Э. Лазаревай «Антоний ба Клеопатрада» омог һайхан Антониие, В. Баснерай «Гурбан мушкетерто» Атосые, А. Аданай «Жизельдэ» Альбертые, Л. Минкусай «Баядеркэдэ» Солорые... Гэхэ мэтээр тоолобол, элдэб жэлнүүдтэ буряад театрай сценэ дээрэ бии боложо, бидэниие гайхуулһаншье, баясуулһаншье хэдэн арбаад геройе һанаандаа оруулаадхихабди... Тиихэ мүртөө бүхы энэ хугасаа соо залуу артисттай суг хатаржа, гүйсэдхэхы шадабариинь ургаха хэрэгтэ тон ехэ нүлөө үзүүлһэн гайхамшагта балерина Лариса Сахьяновас дурдангүй үнгэрхэ аалди?

— Лариса Петровнатай эды олон жэл соо суг хүдэлжэ байһанаа наһанаймни ехэ зол гэжэ тоолодогби. Сценэ дээрэ байһан эгээл бишыхан агшан соогоо гүн ехэ мэдэрэл багтаажа шададаг хатаршан ха юм даа, — гэжэ Алексей Павленкын нэгэтэ хэлэһые һананаб.

Суута балеринын олон жэлэй туршада тэрээнтэй дүй дүршэлөөрөө хубаалдаһан мэтээр Алексей Павленко баһал залуушуулые һургадаг. Түрэл училищидаа тэрэ арбаад жэлэй туршада багшална. Олон шабинарынь өөртэйнь суг театрта хүдэлдэг болонхой.

— Шадаха, мэдэхэеэ дууһыень шабинартаа дамжуулхые оролдоноб, — гэжэ артист бодолгото болонгёор хөөрэнэ. — Залуудаа минии хэһэн алдуунуудые эдэмни бү дабтаһай гэжэ һанаха хүм... Эртээр бэеэ бэелжэ, ехэ юумэ бүтээг лэ. Өөрөө... өөрымни хэхэ ажал, хараа түсэбүүд баһал ехэ даа. Шэнэ партинууд тухай, мүн өөрөө зүжэгүүдые табиха тухайгаа бодомжолноб. Ниитын хүдэлмэри гэжэ байха. Үшөө гэртэмни Лиза гэжэ бишыхан хүн ходо хүлеэжэ байдаг. Минии басагахан...

О. КУНИЦЫН,
искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй кандидат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Павленко Лиза басагантаяа.

А. ПОНОМАРЕВОЙ фото.

Совэдүүдэй орон: түүхын хуудаһанууд

«...МКА», «ПОБЕДА», «ВОЛГА»

...оной мартын 15. Үглөөнэй 10 саг. Мүнөөдэр ...ын лимузин хабсаржа эхилхэмнай.
...16 6 час 30 минута. Үдэшэ. Кабинын үүдэн нээгдэ... лимузинай рулиин саана хабсаргагшадай ахалагша ... Курицын һууба. Сугларагшадай халуун альга та... доро машина аргаахан хүдэлһөөр цехэй үүдээр ... Шэнэ түхэлэй машина бии болобо! Манай совет ...

...ковско автомобилиин заводой олон хэһэгээр гара... ...1936 он).

...ороной түүхэдэ һүл... болоһон юумэнэй ... бии гээшэ ааб даа. ...дунда совет хүнгэн ...«Эмка» болоно. Та... саана, мартын 16-... автомобилиин ...«Эмка» гэгдэһэн ма... ...хабсаргагдаһан байгаа ... энэ нэрэ тэрэ ...һүлдэ шэнгөөр дуул... ...түрүүшын табан жэл... ...һанагдаадхиха

...тон түрүүшын совет ...машина бэшэ, тэзд ...аргагүй ехэ ...хандуулагдаха болоо ...асуужа боло... ...хүниие һонир... ...гайхуулһан тон тү... ...бэшэ, гэбэ... ...инженернүүдэй бү... ...хүн зоной ябаха ...машина болоно ...автомобиль бүтээлгэ ...эхилһэн байгаа.

...инженернүүд ... Л. Костин, А. Кри... Сорочкин гэгшэд ма... ...ороной харгынуудта ...шадаһан юм.

...машиные хүн ...үндэр хайра шан... ...һаань, «эм... ...бэшэ шагналда ...байха һэн. Дайнай ...Берлин хү... ...ошоо. Гансал ...армида арбаад ...иимэ машина тоо... Тоггохо, һаатахаяа ...сулхэ эдэ маши... ...сууда гараһан ...командирнуудые — ...Рокоссовский, Конев ...зөөһэн юм. «Эм... ...дээрэ хүндэ хү... ...ябаха шадал... ...мүн урилдаанайшье ...бүтээгдэһэн бай...

...автозаводой Түү... ...Ажалай алдар солын ...байдаг дүрэ зураг ...эмка бүтээгдэн ...тэмдэглэл бии. ...заримдаа эдэниие ...хаража болоно. 6 ...автозаводойхид дурасхаал болгон хадагалжа байдаг юм. Тэрэ мүнөөшье үнгэрһэн сагайхидал часай 100 километр һэнгэргүй гаталжа шадахал.

Каракум — Памир — Москва гэһэн урилдаанай дүрэ зурагые эндэ хаража болоно. «Дэшэ, саашаа, түргөөр» гэһэн уряа М-1-ые баһал алад гараагүй хаш. Заводой туршагша А. Николаев, мүнөө Горьковско техническэ институдай профессор, энэ машинын спортивна түхэлөөр урилдахадаа, час соо 162,8 километр гаталжа, оронойнгоо рекорд сохиһон юм.

ГАЗ-ай бүхы машинануудта «эмкын» шэнжэ яһала эли байдаг. Юуб гэхэдэ, тэдэ найдамтай, шэрхи, гаргаша багатай. «Победа», «Чайка», «Волга» машинанууд эгээл тиимэ юм. Гүйжэ ябаһан орын тэмдэгтэй машинанууд дэлхэйн 78 орондо мэдээжэ.

Автомобильнуудай ойн баяр байгша ондо яһала олон. «Эмкын» һүүлээр арбан жэл болоод, «Победа» машина гараһан юм. Хүндэ хүшэр дайе Агууехэ Илалтаар дүүргэһэнэй баярта иимэ нэрэ үгтэһэн түүхэтэй.

Энэнь таһалгаряагүй бомбодолго доро ажалаа халташье һуларуулангүй ябуулһан автозаводойхидой хүн бүхэнэй ба бүхы коллективэй баатаршалгын алдар габьяа гээшэ. Гэхэтэй хамта тэдэнэр 43 оной һүүл багта үнэһэн тоброг болошоһон заводоо хуушан түхэлдэнь оруулжа шадаһан алдартай. «Победын» һүүлээр арбан жэл болоод байхада, «Волга» зуралзажа эхилһэн юм.

— «Эмка», «Победа» машинанууд орон соомнай хүнгэн автомобиль бүтээлгэдэ эхи табиһан юм, — гэжэ автомобилиин промышленностиин министрэй орлогшо А. Бутузов хөөрэнэ. — Табан жэл бүхэндэ үмсын машинатан олошорно, илангаяа Волжско автозаводой хүдэлжэ эхилһээр бүришье элбэг болоо. Һүүлэй 15 жэл соо совет хүнүүдэй үмсын машинанууд 10 дахин олошороо. Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо хэлэгдэһэнэй һоор, энэ табан жэлдэ хүнгэн автомобильнуудые дизельнэ двигательнүүдтэй, алмалта ехэтэй, урда мөөрнүүдээрээ жүдхэдэг болгохоор хараалагдана. Иимэ машинануудые Москва, Тольятти хотонуудта бүтээжэ эхилхэнь. ВАЗ-да «Жигули-2108» түхэлэй машина үйлэдбэридэ оруулагдаа. Тэрэнэй һуури дээрэ элдэб түхэлэй машинанууд бүтээгдэхээр хараалагдана. Серпуховой мотоциклетнэ заводтой хамта Волжско ба Камска заводууд дүрбэн һууритай, урда мөөрөөрөө жүдхэдэг хүнгэхэн автомобильнуудые гаргахань.

Һүүлэй һүүлдэ ГАЗ тухай хэлэхээр саг болоо. Заводто «Волгын» шэнэдхэгдэһэн түхэлнүүд бүтээгдэжэ эхилбэ. Городуудай үйлсэнүүдтэ түрүүшын мянган иимэ машина харагдажа захаланхай. Ашаанай машинануудые дизельнэ түлишөөр ябуулдаг болгохо предприяти баригдахаар түсэблэгдэнэ. Тэдэнэй түрүүшын түхэл шэнжэнүүд найдамтай байхаар багсаамжалагдана.

Автомобильнуудай харалга, парад үнгэргэлгэ Горький городто үнинэй заншалта болонхой. 1896 ондо Нижегородской яармагта болоһон ородой түрүүшын машинын харалгаһаа хойшо энэнь заншаһан байна. Манай үедэ заводой гол үүдэнэй урда парад үнгэргэгдэдэг. Тиихэдэ хэдынэйшье сагта тон түрүүлэн «эмка» ябадаг шуу.

Удахагүй 2000 он хүрэжэ ерэхэ. Тиихэдэшье жагсаалай эхиндэ М-1 түхэлэй автомобиль ябаха байха. Тэдэнэй автоматикаар, микропроцессорнүүдээр хангагданхай байхань лабтай. Горьковско автомобилиин заводой конструкторнууд мүнөө энэ хэрэг бэелүүлжэ эхилэнхэй.

А. ДРАГАН,
Э. КЕССАРИЙСКИЙ,
ТАСС-ай корреспондентнүүд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Эмка» машина зохёон байгуулгада хабаадагшад — электро-түхеэрэлгэнүүдэй талаар ахамад инженер Виталий Иванович Борисов (зүүн гарһаа), СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат конструктор Юрий Наумович Сорочкин.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Ивалгын хүдөө ажахын техникумэй библиотекэ соо уран зохёолшо Владимир Корнаков уншагшадтаяа уулзалга хэбэ.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд В. В. Корнаковой номуудһаа бүридэһэн выставкэ уншагшадай урда дэлгээһэн байгаа.

Автор өөрынгөө бэшэһэн номуудай гол геройнууд, зохёолой яажа мүндэлдэг тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Тиигээд В. Корнаков өөрынгөө олохон уран зохёол соо мүнөө үедэ байгаалиие лагаад хамгаалха ёһотойбибди гэһэн асуудал табидаг тухайгаа тогтожо сугларагшадые һонирхуулаа.

Уран зохёолшо манай нютагай гол горхонуудай, нуур, сөөрэмүүдэй, Байгал далайн сэбэр һайхан уһа, амитадые, ой тайгын, хада уулануудай ан гүрөөл, ургамал ногоон баялигуудые яажа хамгаалха, саашадань үдхэхэ тухай асуудалаар һанамжаяа элирхэйлээ.

Уулзалгада хабаадагшад уран зохёолшо В. Корнаковто баяр баясхалан хүргөөд, саашанхи ажалдань амжалта хүсэбэ.

Манай техникумэй коллектив жэлһээ жэлдэ республикын зохёохы ажалтай интеллигенциин түлөөлэгшэд — уран зохёолшод, поэдүүд, артистнуудтай иимэрхүү уулзалгануудые үнгэргэжэ байдаг.

Д. ЦЫДЕНЖАПОВА.

НОМОЙ МУЗЕЙ НЭЭГДЭЭ

Таджигай Ура-Тюбе хотодо номой музей нээгдэнхэй. Номдо дуратайшуулай бүхэсоюзна бүлгэмэй нютагай отделениин эдэбхитэдэй үүсхэлээр тэрэ байгуулагдаа юм. Тэрэ хадаа ном тарааха түб, уншагшадай конференцинүүдые, республикын уран зохёолшодтой уулзалганууд болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ газар болонхой.

Энэ шухала хэрэгээр ёһотоор дашуурһан городой олон мянган хүн зон музейе эмхидхэлгэдэ хабаадалсаһан байгаа. Нютагай шадабаритад залнуудые шэмэглэн гоёолгодо туһалаа. Түүхэ мэдэхэ хүнүүд бэдэрэлгын ехэ хүдэлмэри хээ юм. Тэдэнэрэй туһаламжаар хэдэн арбаад хоморой номууд ба гар бэшэгүүд суглуулагдаа. Үзэглэлнүүдтэ амяараа экспозици зорюулагданхай. Тэдэнэй дунда республикын байгуулагдаһан жэлдэ гаргагдаһан таджик номой түрүүшын учебник бии.

Уран зохёолшодой эмхи музейе шефтээ абанхай. Таджигай мүнөөнэй литературын зохёолнуудай библиотекые тэдэнэр музейдэ бэлэглээ юм.

[ТАСС-ай корр].

ТАСС • АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

БУУ ЗЭБСЭГ ХУРЯАЛГЫН СОВЕТ ПРОГРАММА

БУДАПЕШТ. Байгша оной январь һарада найруулагдажа, КПСС-эй XXVII съезд дээрэ зохёохы ёһоор хүгжөөгдэһэн буу зэбсэгүүдые хуряалгын совет программа тон шухала удха шанартай байна гэжэ Эб найрамдалай Бүхэвенгриин Совэдэй генеральна секретарь Миклош Барабаш мэдүүлээ. Амгалан тайбан байдал хүсэжэ байдаг Венгриин бүхы арад түмэн совет коммунистнуудай хуралдаанай хүдэлмэриин хойноһоо гүнзэгы ехэ һонирхолтойгоор адаглаһан, тэрээн дээрэ тодорхойлогдоһон КПСС-эй гадаадын политическэ генеральна хараа шугамые ума баяртангаар угтаһан байгаа. Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхэ, гутамшаг муухай буу зэбсэгүүдһээ хүн түрэлтэниие аршалан абарха гээшэ энэ хараа шэглэлэй гол зорилго болоно. ООН-ой соносхоһон Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ — байгша ондо совет үүсхэлнүүд онсо удхатайгаар соностоно гэжэ М. Барабаш мэдүүлбэ.

ЕХЭ ХАРАА ТҮСЭБҮҮДЫЕ НЭЭНЭ

ХЕЛЬСИНКИ. КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд Финляндиин гадаадын политическэ ба экономическа ажал ябуулгые эдэбхижүүлхын тула ехэ арга боломжонуудые нээнэ гэжэ «Бата нэгэдэлэй, партиин эб эе таһалалгые бурушаахын түлөө КИФ-гэй партиина организацинуудай ниитэ национальна комитедэй» президиумэй гэшүүн Т. Синисало «Тиедонантая» газетэдэ интервью үгэхэдөө мэдүүлбэ.

Хэрбээ ядерна дайнай аюулай һүжэрөөд байгаа һаань, нэгэшье гүрэн өөрыгөө хамгаалжа шадахагүй байна гэжэ совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаан дээрэ тон тодорхойгоор тэмдэглэгдөө гэжэ тэрэ хэлээ. Имагтал амгалан тайбан арга хэрэгсэлнүүдээр аюулгүй байдалые хангажа болоно. Европын хойто хубида ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулха, мүн шэнэ суртал һургаалнуудые зохёохо асуудалаар ажал ябуулгаяа нилээд эдэбхижүүлхые Финлянди оролдохо ёһотой гэжэ Т. Синисало тэмдэглэбэ. Мүнөө уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын, арадуудай хоорондохи харилсаае үргэдхэхын тула арга боломжонууд хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэн ехэ байна. Финлянди дэлхэй дээрэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха ёһотой гэжэ Т. Синисало мэдүүлээ.

СЕЙМЭЙ СЕССИ

ВАРШАВА. ПНР-эй Сеймэй ээлжээтэ сесси ондэ болобо. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Гүрэнэй Совэдэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский болон оронойн бусад хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байгаа. 1983 ондо, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Польшын гадаадын худалдаа наймаае хүгжөөлгын гол онсо шэнжэнүүд тухай правительствын мэдээсэлые сессидэ хабаадагшад шагнаад, һайшааһан байха юм.

ПНР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министр А. Вуйчик правительствын мэдээсэлтэйгээр үгэ хэлэхэдээ, энэ түсэбтэ табан жэлдэ социалис оронуудтай Польшын экономическа харилсаае саашадань гүнзэгырүүлгэ, мүн СЭВ-эй оршондо Социалис экономическа харилсаае бэхижүүлгэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглээ. СССР хадаа Польшын гол экономическа партнерынь байһаар.

Энэ үе соо Польшын эд бараа болон эд хэрэгсэлнүүдые социалис оронуудта гаргажа худалдалга жэлдээ 6,4, харин гадаадаһаа худалдажа абалга 3,4 процентээр ургаха байна. 1986 — 1990 онуудта социалис оронуудай арадай ажахын түсэбүүдые зохилдуулан табиһанай ашаар тэдэнэртэй Польшын худалдаа наймаанай эрьесэ 30 шахуу процентээр дээшэлхэ юм.

Хүгжэнги капиталис гүрэнүүдтэй социалис оронуудай экономическа харилсаае наируулхадаа, Польшодо зүрюугээр США болон НАТО-гай зарим оронуудые тэдэнэр экономическа талаһаань харшалха гэһэн хэмжээнүүдые бэелүүлнэ гэжэ министр тэмдэглээ.

ЭРИД БУРУУШААЛГА

ГАБАНА. Хүгжэжэ байгаа оронууд тушаа баруунай мэдээсэлэй агентствэнүүдэй харата ябуулгануудые эрид буруушаажа байһанаа Кубын гадаадын хэрэгүүдэй министр Исидоро Мальмиерка бүлэглэлнүүдтэ ородоггүй оронуудай мэдээсэлэй агентствэнүүдэй тусхай комитедэй 11-дэхи зүблөөе нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Баруунай ороной агентствэнүүд бүлэглэлнүүдтэ хабаадагагүй оронуудай хүдэлөөнэй тэмсэлдөө туйлаһан амжалтануудые зорюута далдалхые оролдоно.

Уласхоорондын экономическа шэнэ гурим, уласхоорондын мэдээсэлэй шэнэ гурим тогтоохо асуудалда, мүн мэдээсэлэй агентствэнүүдэй хоорондохи харилсаае саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ зүблөөн дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байгаа.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬТАЙ ЗОЛГОБО

ВАШИНГТОН. Президент Рейган ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэй Сагаан байшан соо уулзаба. Тэрэнэй тусхай түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй һоор, 25 минутын турша соо үргэлжэлһэн уулзалгын үедэ ООН-ой мүнгэн һангай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Уулзалгын үрэ дүнгүүд тушаа Сагаан байшан ямаршье мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараагагүй. Тэрэ «ООН-ой Уставай уг зорилгонууд болон гол һонуудые Холбооото Штадуудай шууд с э х э э р баримталан сахиха байһые элирхэйлэн харуулха ёһотой» гэжэ урда тээнь мэдүүлэгдээ һэн.

Зүгөөр энэ мэдүүлгын ямар удхатай байһаниинь хүсэд ойлгогдоногүй. Урда тээнь США уласхоорондын эмхиие тоогоогүй байһанаа нэгэнтэ бэшэ мэдүүлээ һэн. ООН-ой Генеральна секретариин Вашингтондо ерэхэдэнь, Сагаан байшан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин оршондо бэелүүлэгдэдэг элдэб программада һомологдоһон 40 миллион шахуу доллар хаһаха шиидхэбэри абаһан байгаа. Африкын гүрэнүүдтэ үлэсхэлэн хооһон, үгытэй ядуу байдалтай тэмсэлэй талаар ООН-ой хүүгэдэй ф о н д ы н (ЮНИСЕФ) болон Африкада онсо яаралтай хэмжээнүүдые абаха талаар ООН-ой бюродо гаргашалагдаха мүнгэн зөөриһөө хаһагдаба бшуу.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

БУДАПЕШТ. Венгриин автобус бүтээлгын «Икарус» заводто промышленна рободууд шэрдэгшын ба гагнууршанай мэргэжэлнүүдые амжалтатайгаар шудална. Эндэ робот нэбтэрүүлгын ба автомадаар хангалгын программа бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй. «Моодо һажаажа, предприятидаа автомат нэбтэрүүлнэ бэшэбди»,— гэжэ «Икарусай» хүгжэлтын управлениин начальник И. Лепшеньи хөөрэнэ. Заводой мэргэжэлтэдэй һанамжын һоор, гансал рободууд болон автомадаар гүйсэд хангагдаһан участогууд мүнөөнэй автобусуудай эрхим шанар хангажа шадаха юм. Цехтэ шэнэ техникын хүдэлжэ эхилхэдэ, бусадшье участогууд хүдэлмэрисэ һайжаруулха зэргэтэй болоно. Жэшээнь, рободой туһаламжаар автобус шэрдэхэдэ, бэлдэлгын хүдэлмэриие горитойгоор нарижуулан һайжаруулга хэрэгтэй болоо һэн. Харин гагналгын автомадай нэбтэрүүлэгдэхэдэ, детальнуудаар таһалгаряагүйгөөр хангаха, мэргэжэлтэдтэ шэнэ бэлэдхэл үгэхэ хэрэгтэй болоо.

ВАРШАВА. Польшын ниислэлэй урданай үзэсхэлэн һайхан хэрэмүүдэй нэгэндэ — Уяздовско ордондо мүнөөнэй искусствын түб нээгдээ юм. Уншалгын залтаи библиотекэ, видеотекэ болон зурагай галерей эндэ түбхинөө. Уран зураашадай, графигуудай, шэмэглэн гоёохо искусствын уран бэлигтэнэй бүтээлнүүдэй выставкэнүүд эндэ үнгэргэгдэхэ. Зохёохы ажалтанай холбоонуудай гэшүүд, шүүмжэлэгшэд болон түүхэшэд, эрдэмтэд эндэхи номуудые, бусад материалнуудые ажал хүдэлмэридөө хэрэглэдэг байха юм. Мүнөөнэй поляк уран зураашадай зохёол бүтээлнүүд тухай библиографическа мэдээнүүд тусхай таһагта суглуулагдаха.

ПХЕНЬЯН. КНДР-тэ киноискусствын хүгжэлтын замууд тухай, республикын зохёохы ажал ябуулагшадай шиидхэжэ байгаа асуудалнууд тухай «Литература ба искусство» гэһэн хэблэлдэ бэлдэгдэһэн «Киноежегодник Кореи» гэһэн шэнэ суглуулбари хөөрэнэ. Оронойэгээл томо коллективэй — «8 февраля» киностудиин эгээл томо бүтээлнүүдтэй тэрэ уншагшадые танилсуулна. КНДР-эй харагшадта һайшаагдаһан «Зеленая сосна», «Революционер» гэһэн уран һайханай фильмүүд, мүн тэрэшэлэн япон колониальна эзэрхэгшэдтэ эсэргүү корей арадай баатар габьяата тэмсэл тухай домоглон хөөрэһэн «Звезда Кореи» гэһэн киноэпопей зохёохы ажалтанай ёһотой амжалтань болоно.

[ТАСС].

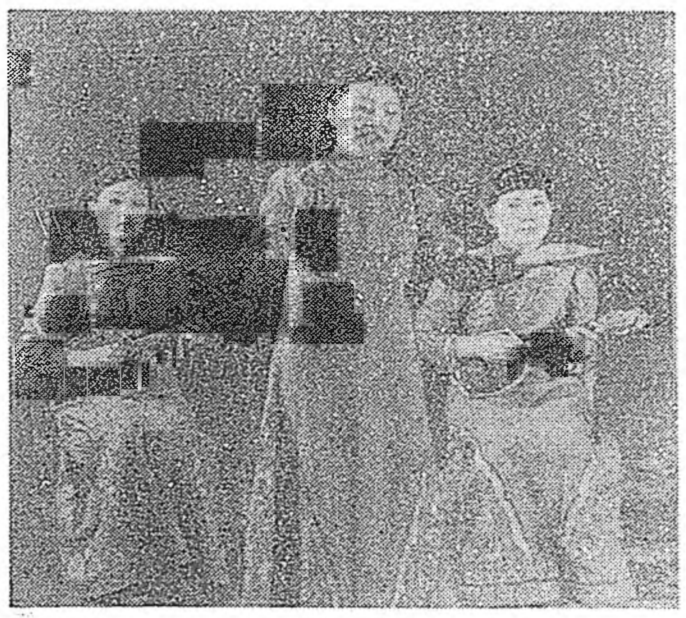
...ПРОМОЙ АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

...ИЗЕ, Киргизидэ Ошско ...агропромой аппа... ...эмхидхэгдээ. Түб ...90 гаран хүтэлбэрилэг... ...районуудта эльгээгдээ ...Жэшээнь, облсельхозуп... ...ахамад бухгалтерай ...Р. Айтанов «Комму... ...колхоздо хүдэлхэ болоо. ...дүй дүршэл бо... лон эрдэм мэдэсэнь малшадай ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэдэнь туһалха бшуу. Баһал Р. Айтановай эрхилхэ экономикын болон ажахы эрхилэлгын түрүү онол аргануудай курсануудта хүршэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд һуралсал гараха ёһотой.

Нүгөө шэглэлээршье шэнэдхэлгэ хэгдэнэ. Жэшээнь, «Кызыл Туу» совхозой директор О. Кутманов облагропромой түрүүлэгшын орлогшын тушаалда уригдаа юм. Тиихэдээ тэрэнэй эмхидхэхы шадабаринь хараада абтаа.

Мүнөө үедэ хүдөө нютагуудта үйлэдбэри эмхидхэхэ шэнэ онол арганудые бэдэржэ олоно.

СТУДЕНТНЭРЭЙ АРАДАЙ АНСАМБЛИИН 25 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

СЭЛЭНГЫН ЭРЬЕҺЭЭ СКАНДИНАВИ ХҮРЭТЭР

БУРЯАДАЙ соёл болбосоролой түүхэ баян ааб даа. Гэхэ зуура һайн дуранай уран һайханай коллективүүдэй ажал ябуулга энэ түүхын хуудаһанда баһал өөрынгөө һуурие эзэлхэ эрхэтэй байха. Би ингэжэ бэшэхэдээ, студентнэрэй «Байгалай долгинууд» гэжэ арадай ансамблие хараадаа абанаб.

1960 он һэн. Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Ким Уланов ВЛКСМ-эй обкомдо ерэжэ, студентнэрэй городской ансамбль бии болгохо тухай дурадхалаа хэлэһэн юм. Энэ бодолыень ВЛКСМ-эй обком халуунаар дэмжэжэ, городойнгоо эмхи зургаануудые энэ хэрэгтэ хабаадуулалсаба. РСФСР-эй арадай артист Ф. С. Иванов ансамблиин уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ болгогдон, тусхайтаар томилогдобо. Юуб гэхэдэ, энэ нүхэрнай залуушуултай хүдэлхэ дүршэлтэй болоһон хүн һэн: хүдөө ажахын институдай хатарай коллективые буряад литература, искусствын II декадада эрхим һайнаар бэлдэһэн байгаа.

Ансамблиин эмхидхэлэй хүлгөөтэй хаһа үнгэржэ, саг үргэлжын хүдэлмэри эхилээ һааб даа. Нилээн ехэ бэлэдхэлэй һүүлээр 1961 оной апрель соо Ленинэй орденто оперо, балейэй театрай сценэ дээрэ өөрынгөө хабые анха түрүүшынхиеэ харуулжа, һайн дуратанай ансамбль мүндэлһэн байна.

Гоё һайхан үндэһэн хубсаһатай, уян нугархай хатар харуулһан, һайхан дуунуудаа дуулаһан хүбүүд, басагадые городой хүн зон, залуушуул халуунаар угтаа бэлэй. Үнэхөөрөөшье, хатаршадай хүдэлсэ бүхэн мүлигдэнхэй байгаа.

Тиимэһээ республиканска газетэнүүдтэ фоторепортаж, статьянууд гаража, ансамблиин эхин алхамууд үндэрөөр сэгнэгдээ һэн.

Тэрээнһээ хойшо ансамблиин эдир артистнууд хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, студентнэрэй урда, багшанарай, эхэнэрнүүдэй республиканска съездын делегадуудай, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй урда уран бэлигээ харуулһан солотой. Республиканска, зональна конкурснуудта хабаадаа, Монголдо, Москвада концертнүүдые үгөө.

1967 онһоо ниитэ-городской ансамбль хадаа Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ БГПИ-гэй түүхэ-хэлэ бэшэгэй факультедэй болгогдоһон байна. Түрүүшынь концертһээ анхан фото-репортаж «Буряад үнэндэ» барлуулһан С. Б. Доржиев өөрынгөө нүхэр А. Б. Тогоноеватай хамта алдарта энэ коллективые даажа абаад, мүнөө хүрэтэрөө толгойлжо байна.

Тэрэ үедэ тус факультедэй декан байһан С. Ш. Чагдуров, комсорг байһан Владимир Тэлин гэгшэд шэнээр үндэһэлэн мүндэлэгшэ коллективэй «хүл дээрээ гарахa» хэрэгтэ бүхы сэдьхэл зүрхэеэ зорюулһан юм. Сергей Шагжиевич мүнөө хүрэтэр ансамбляа эсэгэ ёһоной анхаралаар хүреэлһэн зандаа.

С. Б. Доржиевай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ болоһонһоо хойшо ансамбль шэнээр һэргэн хүгжэжэ, буряад хатарта, дуунда дуратайшуулые хорёод жэлэй туршада баясуулжа байна. Энэ ансамблиин бүхы түүхые дууһыень хөөрэхэ аргагүй юм бээ. Тиимэһээ тэрэнэй зохёохы замай зарим тэды шатые харуулжа туршая.

1970 ондо «Байгалай долгинууд» хилын саана — МНР ошохо хүндэтэ эрхэдэ хүртэбэ. Тэндэ ошоходоо, аха дүү ороной хүн зондо уран бэлигээ харуулхадаа, нилээн ехэ магтаалда хүртэжэ бусаһан юм.

Бүхэсоюзна телевизионно түрүүшын фестивалиин соносхогдоходо, тэрээндэ хабаадаха коллективүүдые шэлэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байха. 1972 ондо Хабаровскда Сибириин ба Алас-Дурнын зохёохы коллективүүд бэлиг шадабаряа харуулһан байха. Манай студентнэрэй ансамбль тэрэ харалгада хабаадахадаа, СССР-эй арадай артистка Ольга Лепешинскаяда магтуулһан юм. Илангаяа «Хуранууд», «Хазаар моритон» гэхэ мэтын хатарнууд суута артисткада һайшаагдаа.

1971—1972 онуудта Агын ба Усть-Ордын Буряадай автономито округуудта тон ехэ амжалтатайгаар концерт харуулагдаа.

Арадай уран бэлигэй Бүхэсоюзна I харалгада 1977 ондо студентнэрэй ансамбль ошоходоо, съезднүүдэй Кремлёвско Ордон соо түгэсхэлэй концертдэ хабаадаха эрхэдэ хүртөө бшуу. «Байгалай сэсэг» гэһэн хатарые хүн зон ехэ халуунаар угтажа, «концертын субад» гэжэ тэрэниие нэрлэһэн байна.

Тэрэл 1977 ондо ансамбль Монгол ороноор аяншалаа. Мүн 1978 ондо пединститут хадаа Монгол ороноор аяншалха 10 үдэрэй путевкоор өөрынгөө ансамблие шагнаа юм. Тэндэ ябахадаа, үдэр бүри концерт харуулдаг байгаа. Совет эрдэмэй ба соёлой тон һайхан ордон соо концерт үгэхэ золдо хүртөөд, хойто үдэрынь МНР-тэ байдаг СССР-эй посольствын хүдэлмэрилэгшэдтэ наадаяа харуулхаар уригдаа.

Бүхэсоюзна хоровой бүлгэмэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада үнгэргэгдэһэн түгэсхэлэй концертдэ «Байгалай долгинууд» хабаадаһан золтой. Тэрэл ошоходоо, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствэдэ манай ансамбль уригдажа, концерт харуулаад, маша дулааханаар угтагдаһан байна.

Залуушуулые гоё һайхандаа дуратайгаар олон жэлэй туршада хүмүүжүүлжэ, мүн хото, хүдөөгэй хүн зониие хангаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнгаа түлөө «Байгалай долгинууд» Скандинавиин оронуудаар аяншалха эрхэдэ 1980 ондо хүртэбэ. Тиигэжэ Данида, Швецидэ, Норвегидэ, Финляндида тус ансамблиие демократическа залуушуулай эмхиин эдэбхитэд угтаһан, нүхэд ёһоной уулзалганууд болоһон байна. Манай хүбүүд, басагад хатар наадаяа харуулжа, буряад арадай искусстватай тэндэхи олочиитые танилсуулаа.

«Сибириин бага арадуудай соёлой хүгжэлтэ» гэһэн темээр научна конференци 1982 ондо Новосибирскдэ, Академгородогто, зарлагдаа бэлэй. Конференциин делегадуудые хангахыень эмхидхэлэй комитет манай ансамблиие уриһан байна. «Мэргэжэлтэдһээ нэгэшье дутуугүйгөөр ансамбль наадана» гэжэ хэлэгдэһэн, үндэр сэгнэлтэ үгтэһэн гэжэ мэдээжэ.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойн угтамжын бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ ансамбль эдэбхитэйгээр хабаадаа.

«Байгалай долгинуудай» архивта олон тоото шагналнууд хадагалаатай. КПСС-эй болон райкомой, райсоведүүдэй гүйсэдкомуудай Хүндэлэлэй грамотанууд байха. КПСС-эй Буряадай обкомой ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотанууд наринаар хадагалагданхай. Үшөө нэгэ үнэтэй сэнтэй зүйл — дэлхэйдэ суурхаһан Игорь Моисеевэй ансамблиин Хүндэлэлэй грамота бии. «Байгалай долгинууд» Буряадай комсомолой лауреат болонхой, **студентнэрэй арадай ансамбль** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

«Хурын хатар», «Хазаар моритон» (хэды ондоо янзаар), «Захяа», «Манай басагад», «Студентнэрэй хатар», «Ононой эрьедэ», «Байгалай сэсэг», «Залуушуулай хатар», «Ёохор» болон бусад хатар наадан мүлигдэжэл, шэнээр табигдадаг.

Анхандаа ансамблиин артистнууд байһан залуушуул хожомоо хаанашье ябахадаа, ажабайдалайнгаа замда хододоо эдэбхитэйнүүд гэжэ С. Б. Доржиев, А. Б. Тогоноева ажагладаг, шабинартаяа холбоо барисаагаа алдадаггүй. Жэшээнь, Д. Раднаев, Д. Мункоев, А. Шагдуров, Н. Доржиева ба бусад нүхэд һургуулиин директорээр хүдэлдэг. З. Баинова, В. Аюшеев, Б. Гомбоева болон бусад — завучууд. Ансамблиин гэшүүдэй хүдэлһэн һургуулинуудта заатагүй уран һайханай коллективүүд мүндэлдэг.

Ансамблиин гэшүүдэй дундаһаа шадабаритай бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд, комсомолой, совет хүдэлмэриин удамаршад урган гараа. Жэшээлбэл, ансамблиин түрүүшын гэшүүдэй нэгэн П. Бальчугов — КПСС-эй Зэдын райкомой секретарь; Ч. Дымчиков ВЛКСМ-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь ябаа, олон жэлэй туршада тэндэ «Победа» колхозой түрүүлэгшээр хүдэлөө, мүнөө КПСС-эй обкомдо ажаллана. Л. Нимаева хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат болоод, мүнөө КПСС-эй обкомой соёлой таһагые даанхай. М. Гармаева—ВЛКСМ-Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь гэхэ мэтээр тоолоо һаа, хото хүдөө нютагуудта ударидахы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэһэн нүхэд олон.

Мүн ансамблиинхидай дундаһаа эрдэмэй ажал ябуулагшад гаранхай. Заримыень нэрлэбэл, педагогическа эрдэмэй кандидат Т. Дарханов, түүхын эрдэмэй кандидадууд С. Евдокимова, Б. Зориктуев, Л. Хадыкова, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Н. Урбадаева, философиин эрдэмэй кандидат В. Шагинов болон бусад.

«Байгалай долгинууд» уран бэлигтэниие хүмүүжүүлээ гэхэдэ болохо. СССР-эй арадай артист Д. Дашиев, Буряадай АССР-эй арадай артист Л. Шоболов, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд Г. Эрдынеев, Н. Будаева, Б. Бороев, дуушан Д-Х. Галсанова, мүнөө консерватори дүүргэхэеэ ябаһан М. Раднаев гэгшэд олон ондоо жэлнүүдтэ ансамблиин гэшүүд байгаа. Тиихэдэ РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Б. Цырендашиев, Буряадай искусствын габьяата ажал ябуулагша Ю. Ирдынеев, Буряадай комсомолой шангай лауреат, поэт Л. Тапхаев, поэдүүд Г. Дашабылов, Д. Бальжинимаев гэгшэд баһал анхандаа ансамблиин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан зон.

Профессор И. А. Батудаев, проректорнууд С. Ш. Чагдуров, А. Б. Цыремпилон түрүүтэй институдай хүтэлбэрилэгшэд хадаа «Байгалай долгинууд» тушаа һуларшагүй анхарал оролдолго гаргажа байдаг юм. Тэрэнь артистнуудай хубсаһа хунарһаа эхилээд, уран һайханай хүтэлбэри, гастроль хүрэтэр асуудалнуудые дайрадаг гээшэ.

Байгша оной мартын 28-най үдэр, 14 сагта, Смолиной нэрэмжэтэ үйлсын 24-дэхи «а» байшангай актова зал соо ансамблиин мүнөөнэй гэшүүд айлшадаа угтажа абаха гэжэ дуулгаха хүсэлтэйбди.

Д. ОЧИРОВ,
философиин эрдэмэй кандидат, доцент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Байгалай долгинуудай» солистка М. Ошорова буряад дуунуудые гүйсэдхэжэ байна.

С. ИЛЬИНЭЙ фото.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ҺУРАГШАДАЙ АМАРАЛТА

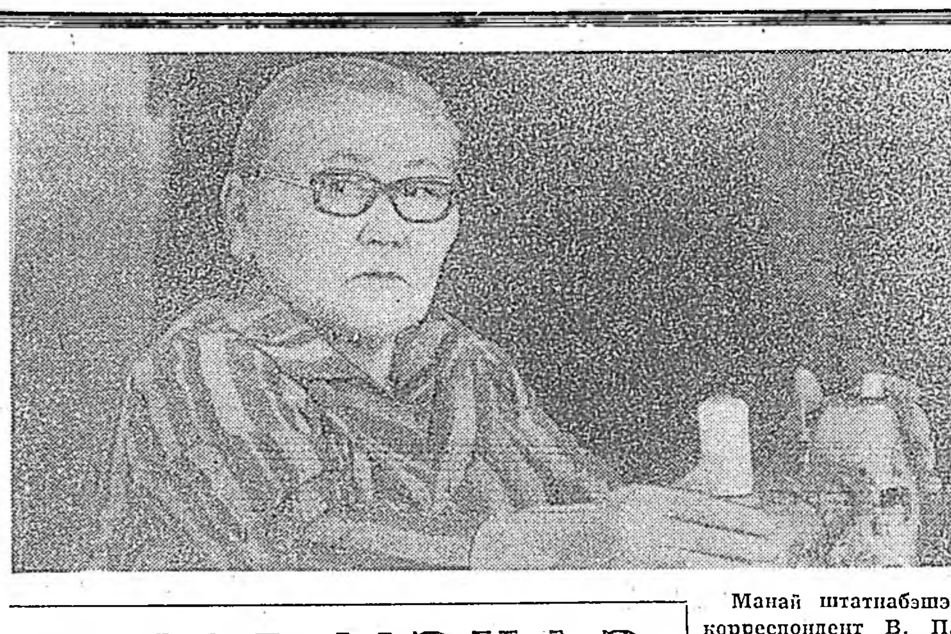
Республикымнай һургуулинуудай һурагшад хабарайнгаа амаралтые ашатай туһатайгаар үнгэргэхые оролдоно. Тэдэнэй нэгэ заримшуулынь холо, ойрын аяншалгануудта ябажа, түүхэзэр баян хото городуудта хүрэхэ, нүгөөдүүлынь мал ажалда хүдэлжэ байһан эхэ, эсэгэнэртээ туһалха зорилготой.

— Хабарай амаралтын үедэ манай Улаан-Үдэ хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсахаяа Эрхүү, Ангарск, Харьков, Северобайкальск, Шэтэ хотонуудай 800-һаа дээшэ һурагшад ерэхэ. Тиихэдэ республикын һургуулинуудай 600 һурагшад аяншалгын поездоор мартын 27-ной үдэр Петровск-Забайкальск хото ошохо юм, — гэжэ аяншалга болон экскурсиин Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэ В. Ф. Самохина хөөрэнэ.

Харьков, Орел, Курск, Запорожи, Днепропетровск, Брянск болон бусад хото городуудаар аяншалхаяа хэдэн бүлэг һурагшад холын замда мордобо. Бэшүүрэй районой Бэшүүрэй, Бага-Куналейн, Потанинай, Зэдын районой Дээдэ-Үшөөтэйн, Инзагатын, Селенгинскын, Түнхэнэй болон бусад районуудай һургуулинуудай һурагшад бии. Хамтадаа һурагшадай 25 бүлэг эдэ аяншалгада мордонхой. Эдэнэрһээ гадна Шушенское, Красноярск хүрэхөөр 450 һурагшад поездоор гараба.

Шэтын областьһоо 450 һурагшад, Захааминай районой Хамниин, Хоринай районой Тэгдын, Хурамхаанай районой Уланхаанай, Мухар-Шэбэрэй районой Суулгын, Сэлэнгын районой Гусиноозерскын, Сэлэнгын болон бусад дунда һургуулинуудай хэдэн арбаад һурагшад Улаан-Үдын музейнүүдтэ хүрэхэ, түүхын хүшөө, памятнигуудтай танилсаха, предприяти, эмхи зургаануудта айлшалха, кино, театрнуудта орохо юм.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Манай штатнабэшэ фотокорреспондент В. Плуттын буулгаһан энэ зураг дээрэ Нижнеангарскын ажалшадай хэрэглэмжэ хангадаг байшангай дүй дүршэлтэй оёдолшон Долгор Сойбоновна Пархаевае харанат. Арбан найман жэлэй туршада эндэ хүдэлхэ зуураа, уран бэрхэ оёдолшон шанар һайнтай зүйлнүүдые бүтээдэгээрээ суурхаа юм. Гадна залуу үетэниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургадаг абьяастай.

АМАР МЭНДЭ, ХАБАРАЙ НАРАН!

Хабарай наранай халуухан элшэнүүдээ сасажа байһан үдэр үбэлые үдэшэлгын һайндэр Ивалга тосхондо тээ мэндэ эмхидхэгдээ. Хэн эндэ байгаагүйб даа: саб сагаан хубсаһатай Үбэл (Лилия Манзургаева), хүхюун зугаатай Емеля (Нима Пунцыков). Саһан Хүүхэн (Ирина Петчиева), Жабар-Үбгэн (Ганжур Варнаков), үрзэгэр үһэтэй, үнгын хубсаһатай Яга-хүгшэд болон үльгэрэй бусад геройнууд... Үбэлтэй хани халуунаар, хатар дуутайгаар хахасажа, урин дулаанаар Хабарые угтаһан тухай зүжэгтэ Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин һурагшад олоороо хабаадаһан байна. Зариманиинь эндэхи соёлой байшанда практикада ерэнхэй. Тус һайндэрэй наадые энэ училищиин багша С. В. Шубин зохёон найруулаа юм. Үбэлые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан зүжэгые табиһан режиссер, энэл училищиин багша Валерий Николаевич Коновагенко иигэжэ хөөрөө һэн:

— Энэ зүжэгөө бидэ Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэһэн һайндэртэ харуулаа һэмди. Тиигээд бидэ мүнөө шеф ёһоной туһа хүргэнгөө эндэ ерээд, соёлшодтой хамта концерт, наада эмхидхэжэ байнабди. Һуралсалай 175-дахи, 285-дахи, 385-дахи, 485-дахи бүлэгүүд гэхэ гү, али 1-дэхи курсын 70—80 һурагшад хабаадажа байна. Багшанар Лидия Георгиевна Разница, Галина Сергеевна Гришина, Тамара Васильевна Баханова, бусад нүхэдэй энэ хүдэлмэридэ оруулһан хубита ехэ гэб даа. Тэдэнэйл һургаһан хүбүүд, басагад эндэ дуулана, хатарна бшуу.

...Уран гоёор шэмэглэгдэһэн пеэшэн дээрэ һууһан Емеля хүбүүнэй эхэтээ ерэхэдэнь, эндэ сугларагшад халуунаар угтаа, илангаяа хүүгэд ехээ хүхилдөө. Хүнгэн шуран хүбүүд үндэр баханада аһалдажа, хаба шадалаа туршаба. Гурбан мори хүллэһэн тэргэ дээрэ һууһан Хабар ерэнэ...

Һайндэрэй программые уран һайханай харалгада хабаадагшадай дуу, хатарнууд шэмэглээ. Монгол композитор Батаагай «Сэдьхэлийн жэгүүр» гэһэн дуун олондо һайшаагдаа. «Эдир наһан тухай», мүн Ю. Ирдынеевэй «Ерэхээ яагааш» гэһэн дуунуудые Ольга Дугарова тон зохидоор гүйсэдхэбэ. Тиихэдэ дуу, хатарай «Оронго» гэһэн арадай ансамблиин номернууд, илангаяа «Гүүгэл» гэжэ ёохор, «Зугаалай» гэһэн хатар халуун альга ташалганда хүртөө. Татар хатарые гүйсэдхэһэн С. Ц. Цыдыпова, Э. С. Линхобоев гэгшэд мүн лэ һайшаагдаба.

Үбэлые үдэшэлгын һайндэрые дэмжэн, хабарай наран бүри шангаар шаран игаажа байгаа һэн. Баяртай, үбэл! Амар мэндэ, арюухан хабар!

О. МУНКОЖАПОВА.
Ивалга тосхон.

ТОБШОХОНООР...

ТАМАРАЛГА. Алдар Солын гурбан шатын орденто Александр Евсеевич Карчагинай дурасхаалда зорюулагдаһан мүрысөөн Шэтын областиин Первомайск хотодо болобо. Зея, Улаан-Үдэ, Шэтэ хотонуудай, мүн Первомайскын 100 гаран эдир тамарагшад хабаадаһан байгаа. Мүрысөөн табан зүйлөөр үнгэргэгдөө. «Дельфин» аргаар тамаралгада хүүгэдэй спортын 8-дахи һургуулиин һурагша Дарима Хабитуева 1 минута 34,9 секунда саг харуулжа, илалта түйлаба. Дмитрий Оловянников 100 метртэ юрын аргаар тамархадаа, бронзо медаляар шагнагдаа.

• • •

ВЕЛОКРОСС. Хубиин тоосоогоор Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан болобо.

Эрэшүүлэй дундаһаа бүлэгөөрөө урилдалгада Буряадай хүдөө ажахын институдай студент спортын мастерта кандидат Жаргал Шактолаев («Урожай») илалта түйлаба. А. Номоконов («Труд»), Б. Обедиентов («Урожай») шангай һууринуудта гараһан байгаа.

Залуушуулай бүлэгтэ «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Дмитрий Яковлев онсо шалгарба.

А. Музыков («Спартак»), Н. Мочалов («Труд») хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байха юм.

С. АФАНАСЬЕВ.

Спорт

ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИЩИИНХИД ХАБАЯА ХАРУУЛАА

Дээдэ-Онгостойдохи барилгашадай профсоюзай обкомой санын баазада үнгэрэгшэ амаралтын үдэр хотын ажалшад олоороо сугларһан байба. Тэдэнэр гансашье дураараа амарха, сэнгэхээ ерээ бэшэ, харин республикын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой табадахи спартакиадын программын ёһоор санаар үнгэргэгдэхэ урилдаанда хабаадаха зорилготой байгаа.

Урилдаанда хотын эмхи зургаан, организацинуудай 24 командын зууһаа дээшэ спортсмен хабаадалсаа бшуу.

Гурбан бүлэг боложо хубаарһан спортсменүүд—эхэнэрнүүд — 3, эрэшүүл табан километрэй зайда урилдаа. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа хотын тамаралгын бассейнэй хүдэлмэрилэгшэ Евдокия Алемасова зайгаа 15 минута 47 секунда соо гаталжа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Эдэнэр 35 наһатайшуулай бүлэгтэ урилдаа юм.

18—28 наһатай эрэшүүлэй дундаһаа республикын физкультура ба спортын комитедэй түлөөлэгшэ Сергей Дашидоржиев эрхим үрэ дүн харуулаа. Санаар СССР-эй спортын мастер, Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин физическэ хүмүүжүүлгын багша Владимир Кузнецов 17 минута 23 секунда соо зайгаа гаталжа, бусадһаа һайн саг харуулба.

Урилдаанай һүүл тээ али команда нэгэдэхи һуури эзэлһэн байбаб гэжэ тодоруулагдаа. Тиигэжэ хүгжэмэй училищиин команда дүн хамта 83 очкотойгоор түрүү һуури эзэлээ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта хотын тамаралгын бассейнэй, аяншалга болон экскурсиин соведэй профсоюзай обкомой командануд гараһан байба.

Тэрэшэлэн КПСС-эй Железнодорожно райкомой команда эрхимлэгшэдһээ хэдэхэн очкогоор гээгдэжэ, дүрбэдэхи һуури эзэлээ. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн команда болон спортсменүүдтэ диплом, грамота, дурасхаалай бэлэгүүд барюулагдаа.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой физкультурын коллективүүд удаадахи ээлжээндээ табадахи спартакиадын программын ёһоор хүнгэн атлетикээр урилдаха, сагаалса буудаха, шатар наадаха болоно.

Н. ИВАНОВ.

АНХАРАГТЫ: ҺАЙРАМ!

Буряад оронойнай хизаар дайдада хатан хабарнай эрхэдээ оронтожо байна. Үдэрһөө үдэртэ наранай элшэ туяа доро хүнгэрэг саһан хайлажа, хаа хаанагүй, хабтагар таляан тогтоно, шолшогонолдон урдаһан һайрам горхонууд, нуур сөөрэмүүд руу шудхана.

Һайрамай үедэ хэдэн мянган гектар талмай газар, малай байранууд, заримдаа һуурин тосхонуудшье уһанда абтадаг шуу.. Нёдондо Үдэ голой халиһыень һанаад үзэёл. Ямар ехэ хойшолонгуудтай байгаа гээшэб! Тиимэһээл һайрамай уһантай тэмсэхээр бэлэн байха хэрэгтэй. Һууринууд болон малай байрын хажуугаар хахад метр гүнзэгы ханааб татаха шухала.

Саһанай, мүльһэнэй хайлаха үедэ хүн зонтой элдэб гэнэ аюул тохёолдожо болодог. Илангаяа зайрай үедэ гол мүрэнүүдэй эрье дээрэ зогсохо хориултай. Үхибүүдые гол руу табиха хэрэггүй.

Нёдондо Үдэ гол дээрэ иимэрхүү ушар болоһон юм. Голой урасхалда аалиханаар тамаран ябаһан томошог мүльһэн дээрэ һургуулиин наһанай хоёр хүбүүд гаража ерээд, эрьеһээ холодуулан модоор түлхибэ. Тэрэнь Үдын урасхалда орожо, түргөөр уруудан тамарба. Үхибүүдэй шимэ аюулда ороһыень обёорһон нэгэ эрэ хүн аршалан абаралгын станци гүйжэ ерээд: «Үхибүүд шэнгэжэ байна!» — гэжэ дуулгаба. Тиигэжэ тус станциин хүдэлмэрилэгшэдэй аша туһаар тэдэ һурагшад абарагдаа һэн.

Гол, горхонууд дээрэ хэмхэрһэн мүльһэнүүдэй урдаха үедэ гэхэ гү, али зайрай үедэ мотоортой, һэлюурдэдэг онгосонуудаар, катернуудаар тамарха хориултай.

Уһан дээрэ ямар нэгэ аюулай тохёолдохогүйн тула ОСВОД-ой эхин бүлгэмэй гэшүүд районой газетэнүүдые, нютагай радио-дамжуулгануудые хэрэглэжэ, һайрамай үедэ хүн зоной сахиха дүримүүд тухай ойлгуулхамжын болон һэргылэмжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулха уялгатай. Һургуулинуудта ганса һурагшадтай бэшэ, мүн түрэлхидтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ хэрэгтэй. Тэрэшэлэн уһанай ехээр халиһан газарнуудта, гол гаталха тусхай түхеэрэлгэнүүд дээрэ ОСВОД-ой болон ниитын постнуудые табиха шухала.

Мүнөө һургуулиин һурагшадай хабарай амаралта эхилбэ. Тэдэнэй сүлөөтэй сагынь ехэ боложо, гол горхонууд руу ошожо наадахадаа, элдэб гэнэ аюулда орожо магад. Түрэлхид һэримжэтэй байгты!

Хүн зон, һайрамай үе эхилхэнь, болгоомжотой, һэримжэтэй байгты! Уһанда шэнгэжэ байһан хүнүүдтэ туһалхаар хододоо бэлэн ябагты!

Н. ЕЛТУНОВА,
ОСВОД-ой Советскэ райсоведэй түрүүлэгшэ.

СПОРТЛОТОНУУДАЙ ТИРАЖ

«45-һаа 6-ень таахa» ба «36-һаа 5-ень таахa», «Спортлотонуудай» 1986 оной мартын 23-да үнгэргэгдэһэн 12-дохи тираж.

«45-һаа 6-ень таахa»: 9 — велоспорт шоссе, 13 — хадаһаа санаар һолжоролгын спорт, 18 — хүнгэн атлетикэ, 30 — хүндэ атлетикэ, 42 — теннис, 45 — даам.

«36-һаа 5-ень таахa»: 9 — велоспорт шоссе, 11 — волейбол, 24 — гарай бүмбэгэ, 29 — стендовэ буудалга, 34 — ногоон дээрэ наадагдадаг хоккей.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Депутадуудай эрилтээр» — түрүү бэшэг. «Табан жэлэй түрүүшүүл» — Ц. Цыренжаповай, Н. Дригеновэй фото-мэдээсэл. Мал ажал — онсо шухала һалбари. «Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар түгэсхэхэ» — материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Һургуули — дүй дүршэлэй гэрэлтэ» — И. Доровскихой статья. Түргэдхэлгын замаар. «Түхеэрэлгэнүүдые дүүрэн хүсэндэнь хэрэглэхэ» — Е. Кряжевэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Совмодоной харуулда. «Манай албан иимэл юм» — А. Нетрониной статья. СССР-эй композиторнуудай VII съездые угтуулан. «Композиторнууд — үхибүүдтэ» — В. Усовичой статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. «Түргэн туһаламжа» — Э. Будаевай репортаж. Спортын һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 16.10 — «Гепард возвращается» — үхибүүдтэ урач һайханай фильм. 17.15 — «Таглинай хүгжэмтэ зурагууд». 17.40 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.10 — Анголын Арадай Республикын национальна ансамблиин концерт. 18.45 — «Космический век. «Страницы летописи». 5-дахи фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал. 20.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.25 — «Возвращение Будулая» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. 22.00 — «Время». 23.30 — М. Глинка. «Дүүргэгдээгүй соната». 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Друзья» — уран һайханай фильм. 10.50 — Түрэлхидтэ киножурнал. 11.20 — «Мэдэхэ, шадаха бай». 11.50 — «Константин Симонов». Баримтата фильм. 2-дохи сери. 12.45 — Немец хэлэн. 13.15 — «Путешествие на Луну», 2-дохи сери. 14.10 — Мариин телевидениин программа. 14.50 — Мультфильм. 15.00 — «Элүүр энхын академи». 16.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 19.15 — Соносхолнууд. 19.25 — «Жилгражданстройн» 7-дохи СМУ-гай комплексно бригадын бригадир Октябрьска Революциин ба Ажалай Улаан Тугай орденуудай кавалер В. К. Рубцовтой хөөрэлдөөн.

Москва. 20.00 — Мультфильм.
Улаан-Үдэ. 20.25 — «Факел».

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15— «Хани харилсаан». 21.45 — «Залуушуул дуулана, хатарна». 22.00 — «Время». 22.30 — «Пой, ковбой, пой» — уран һайханай фильм. (ГДР). 23.50 — Баримтата фильм. 24.00 — Футболоор нүхэд ёһоной уулзалга. СССР-эй ба Англиин суглуулагдамал командануд.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-00424. Заказ № 72. Индекс 04609.